

PEESTI
NOORUSE

JÓULUD

1933

NR 12

TALLINNA LINNAPANK

TALLINNAS, SUURE ja VAIKSE KARJA TÄN. NURGAL 7-2.
TELEGR. AADRESS: „LINNAPANK“

TELEFONID:

Direktor J. L. JÜRGENS 443-40

Direktor P. KURVITS 427-19

Direktor T. LOIK 448-39

Operatsioonisaal ja raamatupidamise osakond 436-75.

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE SISE- ja VÄLISMAAL.
VÕTAB KAUPU OMA AITADESSE HOIULE ja ANNAB NENDE VASTU LAENE.

TÄHELPANU! Noorsugu, **osta** kooliraamatud ja õppeabinõud

«Päevalehe»

raamatukauplustest

Tallinn, Suur Karja tän. 23, kõnetr. 446-11.
Pikk tän. 2, „ 434-94.

Suures valikus ilu-, ning teaduslikku kirjandust, kõiksugu kirjutusmaterjale, joonistus- ja maalimistarbeid.

Tulusaimad ostukohad õpetajatele, raamatukogudele ning õpilastele.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

JUHAN JAIK

ELU LÄVEL.

(Ühe noorepõlve sõbra mälestusele)

Kui Aleksa Põldsepp oli nihutanud enese parajasti tasakesi nurka, ajanud poolpalitu selga ja juba oli tõstmas mütsi omale valgele pääle, peatas teda peremees:

„Kuhu siis sina lähed?”

„Ei tea, mõtlesin natuke minna naabri Jaani poole, on midagi kõnelda...”

„Kas sul siis pühade ajal aega pole temaga rääkida? Ära täna miné kusa-gile, täna ole kodus. Põletame siin jõulupuud ja õhtul sööme vorsti. Ega muidu, aga naabril on ju täna külalised ja siis pole ilus minna kutsu-mata. Arvatakse, et sind pole õpetatud pidama viisakust, ajavad selle minu süüks... Nii et jää koju.”

Nii läkski nurja see katse kaduda salaja toast. Mõruda näoga Aleksa tõstis jälle oma halli poolpalitu nagi otsa.

Ta oli aimanud ette, et ega häämeelega ei taheta teda lubada minna naabri poole. Arvas ka ette, et hakatakse õpetama. Ja nüüd see oli juba olnudki ja kõik otsas.

Aleksa ei tahtnud sugugi veeta jõuluõhtut kodus. Oli ette teada kui mage ja igav see tuleb. Peremees nohiseb ja kohiseb nagu igal muulgi õhtul. Hiljem süütab nigela jõulupuud ja sunnib lapsi laulma selle all. Lapsed jälle pole laulumaiad ning neid peab enne tublisti meelitama, manitsema, ähvardama ja vitsutama, enne kui saad nendelt hääle välja. See siis kellegi jõuluõhtu, kui maja on täis laste nuttu ja peremehe kärkimist. Palju mõnusam oleks olnud olla naabri juures, ajada jutte ja üldse saata see õhtu säälmööda nii nagu on säälmöödunud mitmedki Aleksa kenamad õhtud.

Ta oli vaenelaps. Oli antud Juhan Kodulinna juure kasvatamiseks. See siis oligi temale isa eest ning jatkas tema kasvatamist ka nüüd veel, kus

Aleksa oma meelest seda kasvatamist enam polnud vaja, kus ta juba ise tahtis vastutada oma sammude eest. Aga olid tal just parajasti seesugused aastad, et poisikeseks palju, noormeheks vähe. Väljaspool kodu ta juba esines mehena, kodus aga peremees hindas tema iga veel nii nooreks, et harva aasta jooksul ta andis temale natuke taskuraha. Palgast polnud veel jutugi.

Ega riideid ega jalatseidki saanud ta kuigi korralikke. Üks asi oli hää siiski, et peremees pidi Aleksat koolitama. Algkool oligi juba aasta eest jäänud seljataha. Seepärast Aleksal palju laiemad huvid, mis ei leidnud rahuldust kodu elukambrist ja vorstisöömisest jõuluõhtul. Mis oleks viga kuulda naabri juures, mis ajalehtedes on olnud uudist, rääkida Jaaniga mõnest läbiloetud raamatust ja rääkida kõigest, mis võrratult huvitavam kui peremehe kodune nohisemine.

Kuid tuli jääda koju, sest kui pole viisakas minna üleaedse juure, siis ei saa tõmmata peremehe kaela seda häbi nagu poleks ta õpetanud Aleksale viisakuse reegleid.

Aleksa istus laua juure, lõi lahti ühe raamatu ja luges kuni algas see jõululaupäevane etendus laste laulmapanemisega. Seekord saadi maja üsna kerge vaevaga häält täis, sest peremees pani lauale iga lapse jaoks ühe kuld-paberiga jõulukompveki ja suure vitsakimbu — valigu nüüd lapsed kumma tahavad. Kuna lapsed polnud aasta otsa näinud kompvekki, küll aga möödunud aastaste maik oli püsinud meeles, siis asi ei läinud lahti nuhtlemiseks ning laul saadi kätte. Üks jõuluõhtu raudne seadus oli täidetud ning lapsed saadeti kompvekiga pihus magama.

Pääle rasvaste vorstide söömise peremees läks magama ja käskis seda

teha ka Aleksal, sest ühe inimese pärast ei või põletada lampi.

Esimesel pühal Aleksa sai vabaduse minna naabrite poole. Sinna ta läks juba varakult ning sellega ühtlasi algasid ta jõulud. Nii see oli kavatsatudki, et esimene püha saadetakse mööda Jaaniga, teisel pühal minnakse varakult poe juure ja jäädakse õhtul ka seltsi peoõhtule. Viimasel pühal — küllap sellelegi päevale leitakse sisu.

Kuni pärastlõunani Jaani juures läks mõnusalt. Sai aetud kirjandusliku juttu ja arvustatud raamatuid. Sai loetud läbi ajalehe jõulunumber ja mõni varemates numbrites ilmunud huvitavam kirjutus. Õhtu eel aga tuli sinna veel mõni samavanune külanorimees ja siis hakati lööma turakat. Seda asja pühapäeviti on aetud alati ja vist ka jõulupühadel ei või jätta katsumata jõudu. Sest mida sa muud ikka teed, kui kõik jutud on räägitud ning argipäevadel talude üksindusse suletud noormehed tahavad midagi teha ühiselt. Siis just katsutakse jõudu.

See oli senini väga huvitav kuni saabus üks teine naabripere mees. See oma vanusele vaatamata oli valmis lööma sekka. Ja ei mitte tühjal vaid nii, et kopik sada. Ainult iga terve saja päält, poolikud ei loe. See viiest sajast mahamängimine muidu ei lähe, on ükskõik, kas arv kasvab või kahaneb. Aga kopik sada, see on teine asi...

„Mina raha peale ei mängi,” ütles Aleksa.

„Nonoh, mispärast? Paarist kopikust hale või?”

„Ükskõik.”

„Kas sulle siis peremees palka ei maksa või?”

„Mis ta maksab, midagi ei maksa.”

„No siis nõua palka, sinusugune mees siis ilma palgata. Mis sa lased ennast nõõrida. Nõua palka ja ta peab maksuma.”

Aleksa nägi, et arvatakse nagu poleks temal kopikutki taskus. Pole hää, kui sind peetakse kirikurotikks või allapoole meest. Kui kõigil on võimalus mängida kopik sada, siis ei või ka

Aleksa jääda maha. Saagu mis saab. Ta nõustus.

See mängimine kella nelja ajal algas ja kesköösel lõppes. Aleksa luges oma raha üle — alles oli veel 23 kopikut. Viiestkümnest jõuluks saadud taskurahast, mis oli nähtud ette pääsme lunastamiseks peole, 27 oli läinud.

Meel oli sellest küll nukker, kuid on ju enne ka olnud kitsikusi, kuid ikka on saadud kuidagi toime. Ja küll kuidagi ikka saadakse toime hommegi.

„Ei, kulla poiss, raha ei saa. Kus sa selle panid, mis ma laupäeval andsin? Niimoodi ei talitada rahaga, et nagu saab nii läbi... Ütle, kuhu panid selle laupäeval antud raha?”

„Mul oli võlga võetud...”

„Võta siis nüüd ka võlga, kui tahad elada üle jõu. Ega mina sind keela. Kui on võlaandjaid, siis muudkui võta. Aga minul küll pole raha sulle andmiseks. Mis rahast sellele andagi, kes ei oska raha hoida. Kui annangi, ega see homseni alles ei püsi. See on nii selge kui aamen kirikus.”

See jutuaajamine, mis oli Aleksal oma peremehega enne oma sõpradega teeasumist seltsimaja poole, oli Aleksal kõrvus kogu tee, kui ta läks oma sõpradega mööda sõitjatest siledaks nühitud lumeteed. Jutt käis küll muis asjust, kuid kohutav tõsiasi huugas pääs — lähed küll, kuid raha sul pole. Tervelt 12 kopikut puudub kõige odavama pääsme ostmiseks.

Eks sõpradelt muidugi pea laenama. Kuid kas neil on, selles seisab küsimus.

See selguski piletikassa juures. Jah mõlemal sõbral oli omal ainult hädavajalikud 35 kopikut, mitte üks raas rohkem.

„Siis pean mina küll minema koju tagasi.”

„Seisa siin, oota kui mõni tuttav tuleb, küsi, küllap mõnelt saad.”

Kümned ja kümned inimesed käisid mööda kassast. Aleksa üksi tolknes säääl, ei saanud edasi ega läinud veel ka tagasi. Omasugustelt küsis julgusti, kuid kõik vabandasid rahapuu-dusega. Küllap mõnel ikka oli, ega

Kr. Raud:

Pliatsijoonis.

kõigil polnud viimane kopikas mängus, aga ei keegi mõtle, kui valus on jääda ukse taha ja minna üksi tagasi peremehe juure, kelle vastu päevast kõnelusest jäi hinge vastikus ja vim. Üks ta koolivendadest siiski oli, kes ei salanud et tal on raha. Kuid see ütles üsna selgesti, et tema peab võtma endale kallima pileti, sest on ju uus ülikond seljas ja sellega ei või istuda teiste seljataha.

„Ja egas pilet üksi, lisas see juure õpetades, kus ma tean, palju mul tuleb kulusid veel pärast. Lendav post ja armupaelad. Ma tahan täna mitmele preilile saata lendava postkaarti...”

Läks ära. Mõtles oma uhkuseajamisest, mitte teise hädast. Aleksa ootas ikka veel.

Viimaks ta meeoleolu muutus kergetemaks, kui temasuguseid rahatuid poisse kogunes sinna mõni veelgi.

Need olid küll Aleksast nooremad, siiski aga mitte nii noored, et temal ei oleks sobinud nendega harutada ühist õnnetust. Nooremad aga olid täis hakkamist ja otsustasid murda parajal juhul kontrollist piletit läbi.

„Ega see ei õnnestu,” arvas Aleksa ja jäi sellest ettevõttest eemale. Kuid suur oli ta kahju, kui nägi, et poisid ühise survega libisesid sisse kõik. Oma argust kirus ta nüüd.

Paariltkümnelt tuttavalt on küsitud laenuks 12 kopikut, keegi pole annud. nutt juba kipitas kurgus ja meel oli väga kibe.

Kui lähenes temale üks tuttav rikas peremees Aleksa otsustas teha viimast laenamiskatset. Küsiski.

„Ei, ei, kus sellega, ei mina ole igale ühele rahalaenaja.”

Nüüd rahvavool jäi juba vähemaks ning etenduse andmiseks helistati kella. Kui nüüd ei saa, siis...

Viimase abinõuna ta otsustas jälgida oma noorte tuttavate eeskujule. Kuid kas oli moment valitud halvasti või oli valvet kõvendatud, kuid tema sääft läbi ei pääsnud. Suruti ükselt tagasi ning sai söimata:

„Ah siis seda ta piilub siin kogu aja, et saada piletita sisse. Küll meie niisuguseid tunneme. Kus pidu, sääl ikka kari kelme ka väljas... No kas saad koju mis?”

See käis juba üle Aleksa kannatuse. Ta jooksis ruttu välja mitte käsu mõjul vaid selleks, et mitte näidata omi pisaraid. Näeksid need seda, neil jatkaks sõnu ka vaese poisi pisarate mõnitamiseks. Ja kahjurõõmsaid nägijaid võiks olla palju.

Väljas tekkidega kaetud hobused krõbistasid heinu ja mõne kaelas helisesid kuljused. Seegi veel kõik kuulus selle peo juure, millest Aleksa püüdis ruttu saada eemale. Ei nüüd muud midagi, kui kaugele sellest paigast.

Ei kunagi ta süda pole valutanud nii nagu täna. Häbi, alandus ja kahju põletasid sisemust kõrvetavate leekidena. Mis nüüd teha või milleks pidi see nii juhtuma?

Tuli vastu Kraavi Peeter, lallutades joodud viinast.

„Aleksa, kurat, sa pole peole läinud. No tule, lähme mõlemad, viin su kuradi sisse. Kus sa tormad?”

Peeter oleks viinud sisse küll, ta oleks laenanud ka puuduvad kopikud, sest joodikutel tihti on helde süda. Kui seesugune laenamine üldse oleks olnud mõeldav, siis nüüd oli võimata minna nende kontrollijate silma alla. Ei taha näha neid ega saagi enam olla rõõmus ei täna, ei homme, ei kunagi niipea...

„Kus sa kurat tormad?” hüüdis Peeter veel kord, kuid Aleksa ei vaadnudki tagasi.

Hiljem metsa vahel ta rahunes, kui

gi vaikne valu jäi tuikama. Üle metsa sãras lai täiskuu ja maailm oli valgem kui suisel keskööl. Mõni pilveke sõudis, näis aga, et kuu ise kihutab taevasel raal suure rutuga pilvepõõsaste vahel. Ning näis, et iga sãgara tagant väljudes ta pöörab täie pale Aleksa poole. Kuhu ta ruttab, on tal teada, kust saab õnne ja lohutust läkitada veel täna õhtul? See näib kummaliselt olevat nii.

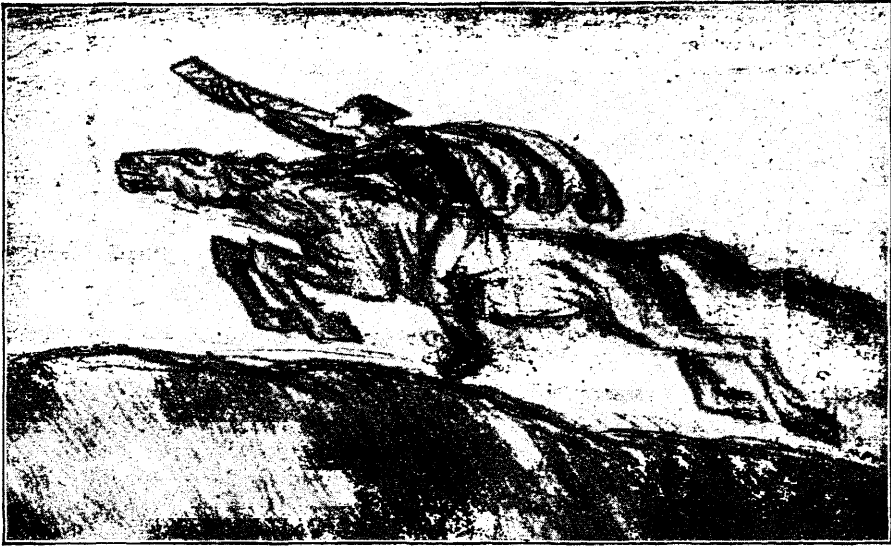
Ega Aleksa otsekohe koju ei läinud. Niikaua kui aknas paistis valgus, ta jalutas talisel teel. Ei või näha pere-mehe nägu ega näidata oma.

Kuu näis ikka kuhugile ruttavat. Aleksa mõtles, et eks aastadki ruttu ja too parandust ta ellu. Kui mitte rohkem, siis niigi palju on tal tulevikus raha nagu sel Kraavi Peetril. Muidugi Aleksa ei hakka jooma. Kuid nii saab ikka elada, et kellelgi pole õigust ütelda ega mõtelda halvasti. Võib olla juba tuleval aastal saab temagi saata lendava postkaardi kellelegi, ei mis, teadagi kellele... Ja ükskord ta elu peab olema veel täitsa korras, peab minema veel hästigi. Ja needsamad piletikontrollijad peavad siis ütleva, et olge lahked, härrad, siin on esimene plats...

„Küll mina veel korra näitan nendele, kuidas elatakse, ütles Aleksa lõpuks tuppamineku eel, kui oli saanud tagasi enesekindluse ja, imelik küll, natuke sellist karastustki, millist polnud annud kunagi läbielatud rahulikud päevad peremehe nohisemisega ja õpetamistega. Ta tundis end saavat iseseisvamaks ja valmimaks eluvõitlusele. Ning tundis tekkivat usku, et tulevikus temale koidab midagi paremat. Jäägu need pühad viimasteks sellisteks...

Kuid kas tema võis siis aimatagi, et temast saab vaid kahuriliha maailmasõja veremõllule. Sinna jäi ta teadmatult kadunuks.

Kr. Raud:

Sõjakuulutaja.

B E R N H A R D P A N T

E R V I N U I B O

Piibel.

I.

Jõuluöö hämaran kambrin.
Lapse silmad vahivad säravaid
küünlaid.
Vanaema tugitoolin,
loeb Kristuse sündimise evangeeliumi.
Koputus... Jõuluvana tuleb!
Lapse süda on hell ja kärsik.
Vanaema tardunud pilk
on kiindunud kustuvale küünlale.
Akna taga kulgeb tasast lund.
Taamal kirikukellade tumedad löögid.

II.

Aastaid on möödunud... Jõuluööl
istun üksi katusekambrin.
Küünal vooditulbal pimedust neelab.
Otsin ülesse aegunud asjade seast
vanaema mälestuse — tolmunud piibli.
Loen Kristuse sündimise evangeeliumi.
Oodates hingeski uuesti sündi.
Tühi ja kuuta on õõ. —
Langeb pisaraid koltunud lehele.
Läbi madala jäätanud akna
vilgub detsembri tähtede lühter.
Aisa kellukene taamal heliseb,

Kutse jõuluõhtusse.

Mu tupp tulge, kellel valu hinges
ja kellel argipäevas ringutavad käed.
Mu tuba puhas on ning suuris ringes
tal seinteks hõbeharjalised mäed. —

Ja võlvjas lagi kõrge, tähistules.
Kuu kitsas sirp on süüdatud lae all.
Ent küünlad läitkem südameis teel
tulles,
et oleks heledam, veel heledam! —

Ju ootab kuusik hardalt lume ehtes
mu toa keskel Paani trooni ees,
ning kaasik helisevas härma-ehtes

Ei muinasjutt, ei ime see me ees,
vaid oleme nii jõluoote ehtes
ja jõlurahu — see on meie sees...

ARVI MOOR

Tema viimne jõuluöö.

(Novellet)

I.

Oli vaikne kuid külm jõuluõhtu. Inimesed olid tõmbund tubadesse, et läita küünlaid kuuskedel. Ainult ajuti mõni ruttas tänaval, käed surut taskutesse või peidet varukaisse ja krae tõstet üles... Kuski puristas vooimehe hobune, tüdinuna seisemisest, teisel haugatus koer, siis teine, kolmas; ja aeglasi ujusid pilved kõrguses, kuidagi raskelt ja tõrkuvana.

Ja lonkis hulgas valguseta tänavail, puujalaga, kaenlasse pigistet lõõtsmoonik, nagu nälgind ning nukker. Külm oli kiskunud ta kõssi ja paenutand kõveraks. Ta langes ohates külmale kivitrepile, kuhu jäi istuma murdununa, taoti puhudes sooja hingeõhku külmund sõrmedele.

Siin kivitrepil ta oli istund sageli, otsegu midagi oodates ja midagi lootes. Siin venitas ta vahest vaikselt lõõtsmoonikut, muigelnõo kuid hinges tühjusetunne. Täna, jõuluõöl, ta tahtis istuda siin vaid viivuks ja siis jälle lonkida, ainult lonkida teadmata ja sihitult, nagu ta oli lonkind seni... Oli mingi sügav ja seletamatu igatsus, mis sundis teda tulema siia külmale kivitrepile. See oli igatsus, millele ei suutnud panna vastu... Ja need olid kauged kuid ühtlasi ka lähidad sileded, millest oli raske end rebida lah-

ti. — Eks see olnud sama kivitrepp, mida pidi ta ise kord oli käind samasse majja, rõõmsana ja õnnelikuna siis, kui ta polnud veel hulgas ega nārune kerjus, siis, kui nad elasid samas majas: tema, ta naine ja nende väike poeg... Ent kuidas ajaldasa muutus kõik ja sai teiseks! Esmalt kaotas ta jala, siis — naise ja lapse ning lõpuks unustas ta — iseenese! Naine ei võind kannatada meest, kes oli sant, kidur ja kellele pidi hankima toitu. Ta muutus pahuraks, närviliseks ja nälgitas teda, otsegu soovides talle peatset surma. Kuid oli võimatu taluda seda kõike mehel, kes seni oli harjund teisiti. Ta andus joomisele, oli päevi eemal kodust ja muutus peagi selleks, kes pole enam inimene, vaid nārune hulgas. Ning leidis naine taas mehe, kes oli võimeline selleks, et toita peret... Jäid hulgusele vaid tunded tardund inimkehas, mis puhuti kerkisid esile selle koha vastu, kust teda oli rebit lahti ja kist eemale. Alatedlikult need kerkisid esile ja tiivustasid teda. Ta armastas oma last. Ta tahtis teda näha, ainult näha või vähemalt kuulda tema häält.

II.

Ent siis läideti küünlad kuusel toas. Ja algas laul, laste jõululaul. See tungis tänavale ja valgus trepile, kus istus hulgas, tardund ja mõtteis. Mahedad laulunõoled sugenesid talle südamesse ja poetusid põue. Tekkis soojus, imelik soojus kehas. Oli ju tema oma poja hääl, mis erines teistest ja tungis sügavale — sügavale südamesse... Hulgas võttis lõõtsmoonika, et saata laste laulu. Ning lapsed laulsid, aina laulsid. Ja hulgas saatis tasa... tasa. Ta sõrmed soojenesid, vajutades kergelt klahvidele. Algas jõuluöö, ilus jõuluöö, mida ta polnud näind ega eland kaasa ammu. Kadus külm ja tundus, nagu poleks tal enam puujalg,

METSAEKSPORT-ARI

E. Kopelowsky & Ko.

asub nüüd

TALLINNAS, VALLI tn. 10—45, trepp D,

III korral.

Telefonid nr. 461-29 ja nr. 461-19.

Telegrammi aadress »ELKO«.

Postkast nr. 25.

A b i k o n f o r :

NARVAS, Turu tn. nr 8, telefon nr. 132.

Kr. Raud;

Ketraja (õli).

nagu oleks ta terve ja noor. Ta süda hüples, meelekohad pekslesid rõõmust ning sõrmed liikusid klahvidel, kergelt ja mänglevi... Ta unustas enese ja teised, ainult mängis.

Äkki avanes uks hulguse seljataga.

— Ära mängi, onu! Võta need ja mine ära siit! Ema saatis need ja ütles, et peaksid minema kohe. Ta ei taha, et istud siin!

See oli väike poiss, kes ulatas hulgusele kolm küünalt ja pisikese pakikese.

— Mine koju põletama jõulupuud!

— Mine koju!... Kuhu pean ma minema? Ja kus on see kodu?

Hulguse silmad nüskusid. Ta lõug värises ja ta neelas tagasi pisaraid. Ta tahtis jätkata kõnelust poisiga, kes polnud keegi muu, kui ta oma poeg, kuid ta sõnad peatusid kurgus. Ennegu need pääsesid lahti säält ja libisesid keelele, oli poiss juba läind tuppa.

— Siis pean ma minema! ohkas ta. Pean täitma oma poja soovi! Võttis lõõtsmooniku, pistis taskusse küünlad ja pakikese. Liikus keset tänavat, pea vajund longu. Taas nukrustina lasus meeltes. Kuid siiski oli olla hää ja

kõndida kerge. Isegi inimesed tundusid hääd ja pilved linna kohal ei lasund nii raskena nagu enne.

Ta kõndis pikka, kuni läbistas linna. Pimedamadki tänavad täna olid valgustet. Kõikjale hoovas akendest kollakat küünlavalgust ja langedes lumele muutis selle nagu sinakaks ja soojemaks. Jõudnud sillale, laskus käsi puule, suunides pilgud kaugele õhe. Siin harvenesid ja madaldusid majad. Näis nagu oleksid nad poolenisti vajunud maasse. Aga inimesed neis olid rõõmsad ja laulsid.

— Milleks nukrustada jõuluõöl, kui on veel olemist! arvas hulgus endamisi Ta pigistas küünlaid taskus. Need vajasid põletamist. Need pidi ta põletama nüüdsama, kuna seda oli soovitud teha ta poeg. Aga puudus ju kodu ja kuusk!... Taamal maju, kauguses, mustas mets vaiksena ning müstilisena. Säält oli kuuski külluses. Kas pidi ta tooma säält ühe ja säädma üles samasse sillale või kuhugi kivitrepile, läites küünlad.

Kunagi nad olid tulnud naisega säält metsast, kandes kuuske õlal. Läind

kaudu selle silla koju ja valmistund jõuluõhtule.

— Jah, tuleks tänagi valmistuda jõuluõhtule, kuna on küünlaid ja on kuuskigi metsas! arutles hulgas.

Ta peatus hetkeks. Siis suunis samumud metsa poole. Lumi oli pehme, kuid sügav. Ta vajus tükati põlvini lumme; kuid see ei takistand kõndi. Peagi jõudis metsa, higisena ja väsind. Siis istus kivile, et tõmmata tagasi hinge... Tasa liigutas tuul kuuseoksi, varistades alla lund, kuski nagitses orav käbi kallal, väikesed linnud piuksusid ja vares eksles pimeduses, pekseldes tiibadega vastu oksi, nagu rabeleks ta kellegi küüsis.

Puhanuna tõusis hulgas kivilt, leidis kuuse, madala ja lopsaka. Raputas lume okstelt, kinnitas küünlad, läitis need. Örn kollane valgus tungis vaevalt paari sammu kaugusse. Ümberringi valitses pimedus. See oli omapärasem jõuluöö, mida üksnes nägi tema, hulgas. Ja mida nägid linnud, kes vidistasid ülal okstel. Ta määras küünlad: ühe poja, teise ta endise naise ja kolmanda enese jaoks. Vaatles tuulest länguvajund leeke ja arutles, milline küünal küll peaks põlema rutem läbi. Pigemini sooviks ta seda enda küünlale. Aga poja elu määrav küünal peaks põlema kaua ja lõpmatult!.. Avas siis pakikese, leidis säält maiustusi ja sigari, suure sigari. Muhe naeratus libises üle ta näo. Maiustused, milleks säärased maiustused temale, hulgusele? Aga võibolla oli see ta poja südamesoov, mille järgi talitas ema. Ta hammustas maiustusi, riputas neid puule ja süütas siis

sigari. Ja ta oleks tahtnud tänada, tänada paari sõnagagi oma endist naist selle mõnusa sigari eest, mida ta polnud suitsetand ammu, küll kunagi kauges minevikus.

Kuid siis talle enesele määrat küünal oli vajund kõverasse ja leek oli jäänd väikeseks, nagu kustuks ta iga silmapilk.

Hulguse silmad peatusid kustoval küünlal, ta nägu oli mõtlik ja tardund.

— Olen määrat kaduvusele! sositast ta.

Ja korraga ta hakkaski mõistma, et on üleliigne ja et temast pole kasu kellelgi.

Ta vaatas küünalt, mille oli määrand pojale. See seisis sirgena oksal. ainult leek värises vaevalt märgatavas tuulepuhangus.

— Olen vana ja jätis! lausus ta endale. Tahan, et suren samas ilusas jõuluöös! Ühtlasi tundis ta, kuidas külm sirutas oma käed ümber ta niiskund keha. Ta värises ning tundis samas väsimust. Laskus seljale, tõstis lõõtsmooniku rinnale ja alustas mängu, tasast mängu... Keegi nagu haaras teda ja kaisutas. Aga ta mängis edasi ja magus kuuselõhn tungis ninna. Ta oli kuski varem haistnud sama kuusehõngu, aga kus, seda ei tajund ta teadvus.

Ülal piuksusid linnud, aina piiksusid, käbisid kukkus lumele ja hulgas tõmbas lõõtsa — pikka ning venivalt...

Ja siis hakkas sadama laia lund nagu udusulgi.

Dets. 1933.

Meie tänane number toob kunstilistest reproduktioonidest KRISTJAN RAUA töid. Klišeed on meile lahkesti kasutada antud Eesti Kujutavate Kunstnike Keskühingu (EK KKÜ) poolt, kes Eesti kunsti tutvustamiseks ja levitamiseks teinud tagajärjekat tööd, ilmutades seeriat postkaarte eesti kunstitööstest ja monograafiaid eesti kunstnikest. KRISTJAN RAUA loomingust annab täieliku ülevaate Jaan Perti monograafia „Kristjan Raud”, missugust noorsoolasile soovitame.

P. S. ÜENU Kirjanduse Keskskoimkonna kaudu võib tuntuva hinnaalandusega saada järgmisi EKKKÜ väljaandeid: Jaan Pert: „August Jansen”, „EKKKÜ viis aastat” ja Jaan Pert: „Kristjan Raud.”

ALEKS SINISALU

Uued avaväljad.

Mürisedes tormas perroni ette rong. Jaamaesine hakkas kihama sipelgapesana, inimjõugud saalisid tuttavaid otsides edasi-tagasi. Oli kõikjal jutlemist ja jällenägemise stseene. Pakikandjad tõttasid, küürus kandamite all, järel sammusid kasukaisse mähit härraslikud kogud, kraed ülesse tõstet. Autode signaalid tungisid teravaina kargesse talveõhku.

Sando PeerlAIS väljus vagunist, kaenlas kogukas kandam. Vaatas abiotsivalt ringi inimeste hulgas, ilma et oleks kohand kedagi tuttavat. Külma tungis läbi õhukese sügis-mantli, pani näo õhetama ning pigistas kõrvallesti.

Sando oli saabund linna sõbra kutsel, kes teenis ärimees Kalki juures ning oli luband ka Sandole tööd muretseda. Rõõmuga võttis PeerlAIS selle teate vastu, sest Kikerpere popsikoht Tagasool vaevalt suutis teda ja isa-ema toita. Ning vana PeerlAIS oli lühkudes pojale õelnud: — Poiss, töö olgu sulle elus ainsaks õigeks teeks! Võib-olla, leiad elus palju peetumusi eest, raskeid võitlusi, kuid ära sellepärast käega löö! Mina olen juba kuuskümmend aastat vana ja palju viletsust näind. Olen siin Tagasool — Kikerperel pool eluiga mööda saatnud, seepärast tean, kui valus on ka sinul lahkumine. Aga sa oled veel noor, ehkki vähe ilmaelü näind. Tee nii, et tulevikus ka meil vana emaga hääd päevad oleks... — Vanal isal ja emal veeresid pisarad silmist.

Seistes perronil sõpra oodates, tulid isa sõnad Sandole meele. Ning teda haaras maha-jäetuse tunne ja melankoolia. Võib-olla, ei tule talle keegi vastu ja ta peab üksinda orienteeruma võõras linnas. Sääli aga lähenes talle keegi isand suures kasukas.

— Kas olete ehk PeerlAIS Tagasoolt? — päris.

— Jah, olen küll! Sando PeerlAIS.

— Lõpuks ometi leidsin teid ülesse! Olen ärimees Kalk. Teie sõber Soovik kõneles minule kiitvalt teist. Tulete nüüd minu juure teenistusse.

Nad sammusid autode seisukohani. Esimest korda elus sõitis PeerlAIS autoga. Ta pää keerles uusist elamusist, sest sündmused

kuhjusid üksteisele otsa. Siiski Sando oli eksind ühes asjaolus ja nimelt oli ta kujutlend toda ärimeest hoopis teissugusena. Nüüd aga leidis ta eest päris lahke vanahärra, kes polnud sugugi uhke. PeerlAISi enesetunne tõusis, melankoolsus hajus pikkamisi. Läbi lumiste tänavate kihutas auto. Inimesed tõttasid tänavail, vaatlesid ärivitriine. Valgusreklaamid pimestasid silmi ning kõrval tänavail gaasilaternate all liikusid ähmased inimkogud. Oli pühapäeva õhtu, külm ja karge. Kõrge kivimaja ees peatus auto. — Noh, armas PeerlAIS, oleme kohal. Astu aga välja!

Nagu unes liikus Sando Kalgile järgi mööda kivitrepi astmeid. Massiivne puuks avanes ja nad astusid esikusse, ärimees Kalki luksuslikku korterisse.

— Vabasta end riideist ja tule tuppa! — sõnus Kalk ning aitas Sandol palitut maha rebida seljast. — Ära pelga, linnainimene peab kohe julgelt esinema.

Sando oli siiski arg. Uus ümbrus, uued kujud ja olukordade järsk muutus tegid ta pelglikuks. Suur vahakord tema kodukoha ja tulevase leivaisa majanduslikus olukorras mõjusid rüsumalt. Ning PeerlAISi pörkusid kokku kaks sotsiaalset vastolu, sünnitades murrangu senistes töekspidamisis. Nüüd selgusid talle, saabudes uutele elu avaväljadele, ka uued enese ümberhinnangud. Ka temas ärkas soov, olla kord samasugune, nagu ärimees Kalk; omada rikkust niipalju, et enam ta isal ja emal poleks vaja kümne kütunega rabada Tagasool, Kikerpere popsikohal.

Kalk tutvustas PeerlAISi enese abikaasale ja noorele tütrele, kes omas süsimustad lokid ning kes vaatles salaja pisut kohmetand Sandot.

— Temast tuleb veel tubli mees, Elsi! — ütles Kalk naisele. — Las ta aga kohaneb, inimene ju alles võõras. Kuid PeerlAIS, homme hommikul hakkame tööga pihta! — ning ta vaatles naerataval näol PeerlAISi, kes vargsi silmitses ärimehe tüdrukt Leedat. Too tüdruk oli linna naisgümnaasiumi abiturient ning ta ahtakesel rinnal ilutses lõpumärk. Aga tüdruk ei teind Sandost väljagi, haaras raamatu ning siirdus teise tuppa. Mõne hetke

pärast kõlasid klaveri üksikud akordid. Leeda mängis. Ta näpud liikusid kergelt üle klahvide ning lõbusad shlaagerid kerkisid ta väledate sõrmede alt. Ning viisid vaheldusid, kurvad toonid põimused lõbusate sekka, sulasid tühte. Too mäng haaras metsakolkast saabund Peerlasi, kes unustas täielikult enese ümbruse, andudes ainult muusikale. Sandole meeldis too tüdruk: pisut uhke, lustakas, kuid ka teat nukrus hõõgus temast. Ning Peerlais kuulas seni, kui katkes mäng äkki, nagu oleks keegi selle terava kirvega lõhestand. — —

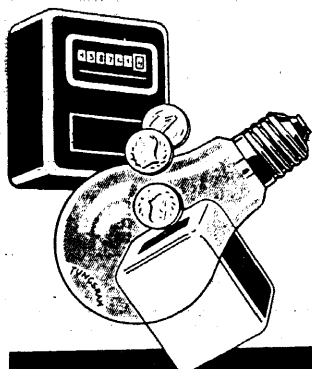
Asus tööle Peerlais järgmisel hommikul ärimees Kalgi kaubaladusse. Töö oli küll raske ja väsitav aga Sando tegi seda häämeelega. Rasked kaubakastid ja kotid tegid töstes ta lihased haigeks ning käsivarred olid õhtuti paistetand. Koju aga kirjutas Sando, et kõik läheb hästi, tööd on külluses, kuid palk oli hää. Ning peagi Peerlais läkitas ka pisut raha, et vanakesed võiks popsikoha rendi tasuda.

Aeg veeres päevade kadudes. Peerlais kohanēs linnamiljööga, kohanēs ka Kalkide perekonnaga. Kuid mustajuukseline Leeda oli süüvind sügavasse Peerlaisi südamesse. Ehkki pikapääle avanesid Sando silmad, siiski tajus ta, et tüdruk kannatas mingi koorma all. Ja vana Kalki iseloomus tungisid esile uued jooned, mis lükkasid ümber endised tunnetused Sandos. Kalk polnud sugugi nii pehmeiselo-

muline, nagu esimesel kohtamishetkel Peerlaisile näis, vaid irooniline joon ning kiusamismaania lõikus punase niidina läbi ta olemuse. Ja vahekord perekonnaga näis külm olevat, sest tihti tabas Sando hetke, kuid proua Kalk mõtlikult eneseette istus ja muratud näoilmel aknast tänavale vaatas. Ja ka Leeda polnud kunagi päris lõbus. Õppis kõvasti ning sageli mängis klaveril palasid, millised eriti meeldisid Peerlaisile. Sando armastas salaja Leedat, ilma et tüdrukul sellest aimu oli. —

Siis juhtus enne pühi midagi hirmsat. Olles laoruumis tööl raskete rauakastide sorteerimisel, kukkus ülalt riiulilt põrutuse mõjul raske raudlatt Peerlaisile õlale. Valukarjega vajus poiss maha. Ta ärkas alles haiglas, suures ruumis, mis täis haigevoodeid. Parem käsi oli üleni gipsis ja raske. Peerlaisil oli murdund parem käeluu raudlati päälängelomise tõttu.

Nüüd alles elustusid möödunud elamused, sammusid pika reana Peerlaisi vaemusilmas. — Tähendab, ta oli viga saand ja lamas nüüd haiglas. Ta ei teadnud kui kaua ta juba haigevoosis lamand. Ainult uduselt mäletas, et oli viibind laos, kui raudlatt alla lendas. Tuli haigeravitseja. Käskis Sandot olla vagusi, sest midu läheb seisukord veelgi halvemaks. Valutav käsi ei annud Peerlaisile rahu. Ta tahtis istukile tõusta, kuid õde surus ta tagasi.

Teie hoiate kokku

sest **TUNGSRAM** lambid annavad vähese voolutarvitus juures suurima valguse. Ostke seepärast ainult lampe

märgiga

TUNGSRAM

Esindaja:
A/S. „ESTAKLAND“
Tallinna

Kr. Raud:

— Ma ei saa lamada, on valus! Ma pean tõusma, töö ootab... Kalk vihastub mu peale... See on hirmus! Ja Leeda — ka tama... ootab...

— Sonib! — ütles õde eneses.

— ...Kas käidi mind vaatamas? — sosistas Sando. — Kas keegi... mustalokilise pääga käis?

— Härra ja proua Kalk töid Teid siia. Käisid natukese aja eest siin.

Ja kedagi muud ei käind! Leeda, miks ei tule sina, ootan sind! Armastan sind... — Oh isa ja ema! Miks ka teiegi ei tule siia? Juua!..

Õde ulatas talle jooginõu. Sando jõi ahnelt silmad kinni. Kehast hõõgus palavikku. — Õde, mis päev on täna?

— Jõululaupäev.

— Jõululaupäev! Issand, mina siin... Miks olen ma siin? Ütelge!

— Olete haige. Saate terveks! — rahustas õde..

— Olen haige... Saan terveks... — — Ja Sando uinus vaikselt magama.

Väljas langes laia lund. Inimesed askeldasid tänavail, tehti sisseoste. Tilisesid saanikel-lad. Kõikjal oli jõulu meeleolu. Hämardus.

Haiglas oli vaikne. Kõrvaltoas ehtisid teeni-jad jõulukuuske.

Avanes tasa uks ja sisse astus Leeda. Ta oli enese musta siidkleiti pannud ning tüd-ruku põsed õhetasid. Õde juhatas teda Peer-laise voodi juure. Haige pööras päa tulija poole.

— Leeda! — ja Sando sirutas vasaku käe

Riid peolauas (Pliiatsijoonis).

tervituseks. — Teie lõpuks siiski tulite! Miks Te varem ei tulnud?

— Ma ei saand! Isa ei lasknud.

— Teie isa on ju hää minu vastu! Miks ta siis halb Teile?

— Ma ei tea, miks? Aga ta on juba aastaid niisugune, võõras minule ja ka emale. Võõ-ras, nagu poleks ta üldse minu isa.

— Võib olla, Leeda! Mu päa huugab, keha põleb ja torgib! Kuid armastan elada, armas-tan elu — ja mida teevad mu vana ema ja isa, kui lahkun? Kirjutage neile mõned read, ma ei saa ise.

Rahustavalt pani Leeda käe Sando õheta-vale laubale. Midagi hellalt värises ta silmis ja vaikuses langes kui pehmeid, valgeid, soo-je lumehelbi külmetand, konarlisele maale.

Siis harutas tüdruk väikese pakiekse lahti ning tilluke kuusk tuli nähtavale. Ta asetas selle haige lauale ja süütas küünlad.

— Olete hää minu vastu, Leeda! Nüüd olen rahul, nüüd tahan paraneda. Aeg, mil tööta-sin Teie isa juures, oli mullu hääks õpitun-niks. Mu silmad on avanend. Oskan näha ka elu teist palet. Elu, mille yärvad on alles meile lahti! Ning Sando naeratas.

Küünlad pilgutasiid päid, kaks inimlast nende valguses kõnelesid tummalt. Hääled ümbrusest hajusid kaugusesse. Jõulu lõhn tõusis kuusest ja küünlaist. Varjud seinalt värisesid tasa ja sulasiid siis ühte sama tum-malt kui varem. Uus rahu, sama nii suurte kui väikesteegi katsumiste puhul, sõnatult-sõ-natult astus ülevalt alla.

Väljast kostisid kirikukellade löögid. —

K. EHRMANN:

Üheksa luulenaist.

Märkmeid neist, kes pole veel jõudnud esimese raamatuni.

Aastate jooksul on siin-seal ajakirjanduse veergudel vilksatanud luuleridade all rohket nimesid — meeste-, naiste- ja varjunimesid. Ühed on ununenud, teised mitte. Mõne nime leiad kord sellest ajakirjast, siis möödub hulk aega, ning jällegi pistab too nimi oma silmad kuskil teisel lugeja ette. Loed ja mõnuled, või ka pahandud. Tuletad meele — kas pole sa juba kunagi selle värsimeistri ridu kuskil märganud? Mõni nimi on tuttav ja mõne nime ootad vastse ajakirja lehekülgi sirvides.

Võtta vaatluse alla kolme-nelja viimase aasta kandvamates ajakirjades ilmunud luulemeistrite toodangut, pole kerge. Juba sellel lihtsal põhjusel, et kõiki ajakirju, kus võib-olla on ka värse avaldatud, pole käepärast. Teiseks sünnitab kokkuvõtte tegemisel raskusi see, et paljud esinejad avalduvad kord selle nime all, teinekord teise nime all. Ning peasi nii mõnegi, ja nii õige mõnegi luuletaja vaimlist ilmet on lihtsalt võimata määrata ta üksikute luuletustega, pealegi kui nad on avaldatud järk-järgult, sageli aastate ja enamgi vaheaegade järele.

Allolevaga tahetakse aga ometi anda mingisugust, ja õieti küll esimest ülevaadet, üheksast meie luuletajaist, kes on esinenud kolme-nelja viimase aasta jooksul meie loetavama is ajakirjus, ja nimelt: „Olionis”, „Eesti Naises”, „Taluperenaises” ja „Eesti Nooruses”. Kõne alla ei tule mehed, sest naistel

on eesõigus. Ja naistestki tulevad kõne alla ainult need, kellede värsikogud võib olla kunagi ilmuksid või üldse ei ilmu. Igatahes need, kes pole jõudnud esimese raamatuni, ükskõik mis põhjusel, kuna ühe- ja enam raamatu luulenaised (Agnes Taar, Virve Rännang, Marietta Simptman) jäävad vaatluse alla võtmata, kuigi nemadki on küllalt aktiivselt täitnud nimetatud ajal nimetatud ajakirjade veergusid oma luuleloominguga.

Kes on need üheksa luulenaist, kellest hakkab kõnelema? Isiklikult tunnen ma ainult ühte, üks on läkitanud mulle oma esikogu ning üks luuletuste valmiku ning mõned armastuskirjad, millistele aga vastused kirjutamata jäänud. Nii et: elusalt olen ma näinud vist ühte, kuna ülejäänud kaheksat olen näinud kolme pildistund. Neil asjaoludel peaksid mu allolevad read õige erapooletud olema, ilma et isiklikud sümptaadid või antipaatiad mängus saaksid olla, nagu see tahtmatult ja otsekoheselt öelduna, iga arvustuse juures ilma soovimatagi ilmsiks tuleb, kuna autor oma isikliku minaga ilmkahle-mata arvustajat teataval määral kas hea- või halvatahtlikult mõjutab.

Ma pean sissejuhatavates ridades veel kord ütleva, et mu ülesanne pole kaugeltki kerge, üksikute värside järele on tõesti raske midagi absoluutselt ümargust öelda, minu eksimised paremale ja vasemale võivad väga kergesti ette sattuda. Ent kuidagi viisi katsume siiski rääkida ja iseloomustada 9 järgmist luulenaist ja nende loomingut, mis avaldatud viimasel ajal. Kõne alla tulevad: Irma Truupõld, Linda Künnapas, Marta Kuus, Linda Laarmann, Helene Ranna, Aliide Linno, Laura Grau, Agnia ja Alla Hansson.

Üheksast kõnealusest luulenaistest on kõige tänapäevasem Irma Truupõld. Ta värside on moodsad, kuid selle juures sõnastuselt mitte nii väga moodsad. Ta väljendab ennast avameelselt ja otsekoheselt. Harva satub ta pateetikasse ja sõiduveesse, mis on võlts ja tehtud, nagu näiteks luuletises „Rahvasteliidule” („Olion” nr. 9 1931.

Inglis magasin**H. Gutkin**

soovitab odavate hindadega kõige suuremas väljavalikus kodu- ja välismaa

riidekaupu

igasuguses headuses ja erimustreis.

Tallinn, Viru 4. Telef. 436-46.

a). Irma Truupõld on luuletuste järele otustades erootiline tüüp, kes ei põlga kura-
maasi ja tõsinematuid vahekordi, headel juh-
tudel seiklustesegi laskudes. Selle juures
heliseb ta hing aga ainult ühele, kuigi ta
selle oma väljavalitugagi kapriisitseb. Selge
tõenduse annab sellest luuletis „Kapriis”
„Olionis” nr. 12 1930. a., mille siinkohal too-
me kui õnnestunuma Irma Truupõllu luule-
näite:

Ma võisin lahkuda nii julmalt tänavnurgalt,
mind auto lennul sinust ära viis.
Sei samal õhtul suudlesin ma rändur neegrit
ja kabarees mul purunes serviis.

Ma kerges tantsusammus libisen parketil,
ma tean, et tantsin sinu südames.
Mis sellest siis, et päevitanud mees baretis
mind tantsul suudles otse silmle.

On ammu tühjund kõrts, kõik kuhugi on läind.
Mulati viiul valsis saadab mind,
mu sammud vaaruvad, mu tuikuv partner
joobnud,
ma teda suudlen, ise mõtlen sind.

Mul jäänud teadmatuks, kes saatis mind
küll koju,
kas blond, sataän, brunett või pruun pajats.
Me autos lendasime teadmatagi kuhu,
vaid ühte mäletan, meid oli kaks.

Sama autori mitmes teises värsis kordu-
vad samad meeleolud ja tunded, andes harva
maad välise maailma (looduse) vaatlusele.
Irma Truupõllul on ikka rohkem tegemist
oma enese minaga, armsamate, nende igats-
mise ja suudlemisega. Kui ta seda tegelikult
ka nii hästi teeb, kui värsis, ja ei poseeri,
siis võib Irma Truupõllust kui luuletajast
nii öelda „asja saada”, kuna stiilselt on
tema värsis vaba, sile, voolav, ilma eriliste
konarusteta. Ka pole eriliselt suuri ja käego
katsutavaid mõjutusi märgata.

Enese minast, enese rõõmudest ja muredest
laulmine algajal pole küll eriline voo-
rus, kuid kui see huvitavalt ja omapäraselt sün-
nib, siis võib seda ainult soovitada. Iga-
tahes otsekohe- ja avameelsust armasta-
jast naisest vajab meie luule, kuna Marie
Under on oma noodid, millised kunagi nii
intiimselt helisesid ümbervahetanud teistsu-
guste vastu.

Hinge suguluselt Irma Truupõlluga on sar-
nane Linda Künnapas. Ka tema on
rohkem rõõmus ja kergelt siia-sinna libisev
ning armuvõrgus siplev. Tema luulemaailm ei
ulatu üldse enesest välja, kuna Irma Tru-

Kaupa hinnatakse mitte reklaami, vaid
kauba headuse järele.

Tarvitage

Stomatol

hambapastat ja suuvert,

ja Teie veendute isiklikult nende headuses.

põld laulab laias kaares — hümne Tartumaale
ja isegi Rahvasteliidule. Linda Künnapas on
eneseette kannataja ja paneb oma värsid pa-
berile kui kallimale albumisse. Kohati on
ta huvitavgi ja omapärane, kuid üldiselt
äärmiselt tugevalt seotud Wilmar Adamsiga.
Kui meie ei teaks, et alloleva värsi on kir-
jutanud Linda Künnapas, siis võiksime seda
vabalt Wilmar Adamsi omaks pidada.

Mees filmist.

Ma armastan Teid linal valgel,
Ma armastan Teid sulet suul.
End annan Teile igas palves,
Mil öitseb janune mu huul.

Te olete kui hämar uni,
kui mingi olematu nõid,
Te hellitluste põlev tuli,
Te hellitluste võluv võim.

Mind uimastab Te proofil selge,
— kui noateralt lõigat joon —
Ses aimub luuleline, helge
Ja täitsa muistendline toon.

Te kunagi ei näe mu silmi,
Ei kuule murdunud mu häält.
Me sobime vaid unefilmi,
Kus alateadvus vaatab päält.

(„Olion” nr. 5/6. 1933. a.)

See on iseenesest algaja kohta hea ja õn-
nestunud värsis, ent kahjuks ilmse Wilmar
Adamsi mõjutusega.

Ühes teises värsis igatseb sama igatseja,
kuid juba omapärasemalt, kuid ühtlasi ka
lihtsamalt:

„Ma iga öösi näen nüüd unes,
Et joonistub Su siluett,
Et pääseb hing mu ristitulest,
Taas naeru kajab kاستانجett...
— — — — —

Sa tuled poisi, poisi kallis,
Ju telegrammik kutsub gong.
Ma võtan varnast jaki halli —
Kell kolm viiskümmend saabub rong.

(„Eesti Naine” nr. 7 1935. a.)

Linda Künnapase vähesed üksikud luuletised ei luba veel midagi üksikasjalisemat öelda ta edespärase arengu ja „väljavaadete” kohta. Kuigi ta Wilmar Adamsi mõjualune, ei tähenda see veel halba, sest halvema meistri eeskuju võtaks talt need lootused, mis ta praegustele ridadele võib ehitada.

Kui kõnealused Irma Truupõld ja Linda Künnapas jätkavad oma luuleteed alatud suunas, siis ei suuda nad kumbki palju erinevat anda. Meeleldi tahaks näha mõlemate juures tulevikus rohkem erinevust ja ka mitmepalgust, kuna praegu on nad, nagu juba eelpool tähendatud, hingesugulased ja nagu ühest kannust.

Marta Kuus on tugevasti erinev kahest eelmisest ja ka mitmest järgnevast. Ta on märksa tõsisem, aga ühtlasi ka märksa pessimistlikum. Ta ei tantsi, ei suudle, ei löhu serviise ega jookse kallimale vaksali vastu. Ta on nukrustaja ja ei halise nii väga oma mina juures, kuigi ta värsid nukrameelsed. Maret Kuus on eestkätt looduselaulik. Ta näeb sageli seda, mida iga silm ei märka, kuid kaldub sageli ka anna haavalikult vanamoelisse romantikasse, nagu näiteks luuletus „Nõmm sügisel” („Olion” nr. 1. 1931. a.):

„Ma kõnnin siin sügisest nõmmeteed,
mu ümber on öitsemas kanarpik.
Ma hulgun üht ununend metsateed,
eei vaikiv on kollane lagendik.
Ja südames kannan ma sügisest,
nii tõsist ja karmi ja jahedat.
Ma peidan endas üht armastust,
nii valuga segatud mahedat.”

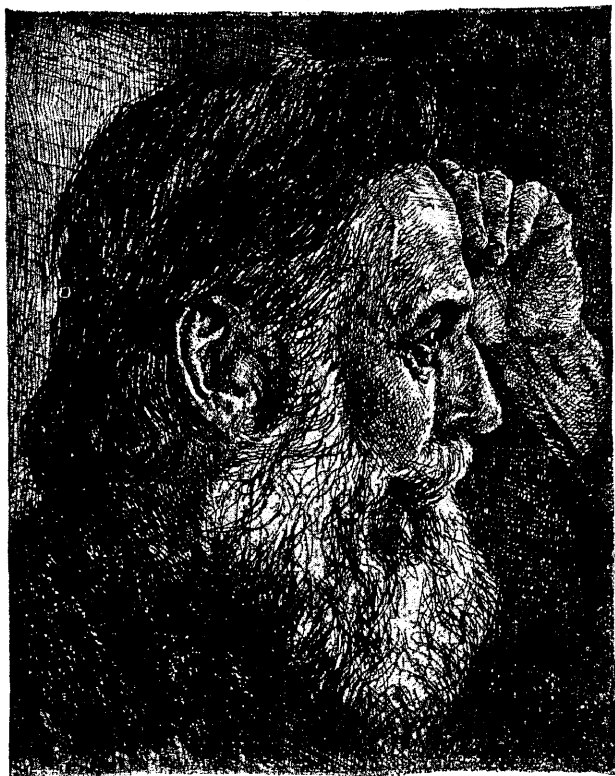
See on öieti ka ainuke Marta Kuuse minaul. Enamus ta ilmunud luuletisi on kirjutatud loodusest loodusele. Neist on mitmed päris vererikkad, nagu „Madaliku hommik”, „Umbveed”, „Hilissuvisele põhjamaale.” Sõnastuslaadilt pole nad kerged ja lihtsad, kuna autor ei silmitsi pealiskaudselt, vaid vaatleb süvenenult. Aga ometi oskab Marta Kuus end ka lihtsalt väljendada, nagu näiteks luuletises „On põhjamere all mu kodumaa”.

„Vist nüüd ma tean, et põhjakaare all mu
kodumaa.
Siin kummub taevas hallina, on raske iga
pilverünk.
Maa, kaetud raskeist ududest, see rõõmutu
ja ränk.
Mind kurba sünnitand on kurb ja kõle põh-
jamaa.
Te hõiskeid ärge hoidke selt, kel koduks hä-
mar põhjamaa.
Siin päevad rasked hallis vinas algavad ja
kuluvad.
See külmetamapanev maa, kus tuuled tühjust
uluvad.
Ma sama rõõmutu kui on mu raskemeelne
kodumaa.
Siin süda raske muredest, liig raske muld ja
taevakaar,
Häid päevi vähe antud siin, on lokand vaenud,
raske piin.
Liig kiired meie kevaded, ei öitse kaua kol-
lane jasmiin.
— Me maa kui üksik, hallis meres unnelan-
gend saar!

Maret Kuus kannab meeles Gustav Suitsu ja osalt ka Marie Underit. Kui ta nende mõjudest vabaneb ja iseseisvalt teotseb, võib ta meeldivaidki looduslaule kirja panna, kuna ta luulemeel ja luulesilm ja luulehing on õige vastuvõtlikud.

Linda Laarmani nimi pole võõras. Ta vähesed värsid kuuluvad aga juba mõne aastasesse minevikku. Nende järele praeguse Linda Laarmani luulemaailma kohta otsuse tegemine võib ekslik olla. Igatahes 1929. a. „Eesti Nooruses” ja hiljem ka „Eesti Naises” avaldatud Linda Laarmani luuletistest nähtub ta teatavat hingesugulust eelmise, s. o. Marta Kuusega. Mõlemad laulavad loodusest ja sinna sekka ka kodumaast ja merest, mina erootika on Linda Laarmanile võõras. Stiililiselt näib Linda Laarman õige nõudlik olevat, kuna ta oma värsiridadega nii vabalt ja lohista-des ümber ei käi, kui teeb seda Marta Kuus. Linda Laarman on üpris kujukas („Kuulaulud” „Eesti Nooruses” nr. 8 1929. a.), ning suudab väheste lausetega päris selgeid pilte lugeja silmi ette manada. Selle juures puudub tal aga see südamesseminev soojus ja osalt ka lihtsus, mis omane Marta Kuusele.

Helene Ranna lüürika on väga mitmepalgeline. Kord kirjutab ta filosofoerivalt („Ruumis ja ajas”, „Olionis” nr. 5/6. 1933. a.) kord jällegi naiivselt, lapselikult, otsekoheselt. Moodne sõnastus vaheldub juba vananenud salmitsemise ja ilutsemisega. Sobivam oleks talle nähtavasti vahepealne. Näiteks ta „Tor-

KR. RAUD MEHE PEA. Vaselõige

mikell' („Eesti Naine” nr. 11 — 1930. a.) on omastkohast päris mõjuv.

Tao, tao, sa vaid tunde!
Sa ei tunne ju muid sunde,
Kui vaid hetki lugeda,
Õid ja päevi ühevõrdselt,
Aastaid kümne- sajakordselt.
Läbi sõrmi sugeda.”

Näib nii, et Helene Ranna võiks päris meeldivaid ja südamlikke värsse kirjutada, kui ta vaid seda tõsisemalt võtaks. Nähtavasti on talle aga rohkem meeltnõuda proosa, kus tal ka enam õnne olnud ja vist ka tulevikus ei jää see põld talle kiduraks ja sööti.

Aliide Linno nimi on alles käesoleval aastal avalikkuse ette ilmunud. See on omastkohast hea, sest võib olla on ta varajasemad katsetused seni tee leidnud paberikorvi. Esineda otsekohe stümpaatiat võitvalt, nagu seda Aliide Linno „Eesti Naise” veergudel teeb, on vooorus ja talle enesele kasuks. Aliide Linno luuletehnika pole küll nii arenenud kui eelpoolseil, kuid siiski on ta võimeline mõn-

dagi sõnastama, kuigi see sünnib võib olla veel liiga kaebamise ja nukrustamisega, nagu näiteks luuletuses „Kellele, kellele...” („Eesti Naine” nr. 10. 1933. a.):

„Oleks nii palju ütelda, kõnelda,
Hingest välja ohata, hõisata,
aga — kellele, kellele?
Kuulen ööbiku hõisete helinaid,
märkan valguse tasaseid värinaid, —
nad on minule, ainult minule.

Tahaksin kuskilgi peatuda, puhata,
hingest välja nutta või ohata —
aga kellele, kellele?
Sureb südames viimane ilu,
lähitab üksindus jõuetuid sõnu
sinule, tundmatu, sinule!

Need on otsekohe sed sõnad pealiskaudsel vaatlusel. Aga kas siin palju ka rohkelt asjatut virisemist ja hädaldamist, nukrustamist? Võib olla on kuulajaid küllalt, kellele noor luulenaine omad rõõmud ja mured võiks hõisata ja nutta. Parem hõisaku ja nutku see südamest paberile, küll siis on ka neid, kellele see vastuvõetav. Selles vist on noor luulerada del sammuja isegi teadlik, kui ta ütleb, et „Elu on kõigile ülimaks annetet hüveks, rõõmade, valude ühiseks ladvaks ja tüveks, ligine kusagilt armastav vaim, lepita, ühenda lahvõim” („Eesti Naine” nr. 1. 1933. a.)

Laura Grau. Ta „Eesti Nooruses” ilmunud värsid kõnelevad kõike muud kui rõõmu ja optimismi. Ta on läbi-läbi romantik, „kol-lase liblikana” elus ringi võitlev ja ekslev, kes aga sellest suurt muret ei tunnegi, sest „ükskõik, kas nii või teisiti su laev on laineist kantud, kas sihiks põhi, lõuna, lää, kas silmis seisnud põhjaminek sul või võit — on kõige lahenduseks üks vaid vastus antud — jäänud lõputulemuseks üks vaid väljapääs: et kogu retk vaid olnud Manalasse sõit...”

Laura Grau ei tööta midagi uut ja algupä-rast anda. Ta kordab seda, mis enne teda on öeldud, ja kindlasti paremini öeldud. Tüüpiline näide sellest:

„Ma mõttetumalt ellu sattund
kui lõksu kavalasse hiir —
nii kitsas oleskelu piir;
nii umbselt hing siin elavana mattund...”

(„Eesti Noorus” nr. 2. 1929. a.)

Ma usun, et ma ei eksi, kui arvan, et „Agnia” varjunime taga peitub luulenaine. Seda lubab oletada ja uskuda asjaolu, et

„Eesti Naises” avaldatud „Agnia” luuletised on õrnad ja naiselikud. Vaevalt mees nii näeb ja tunneb. „Agnia” vormikäsitlus pole küll veel kuigi arenenud, sest ta käib kaunis kobavalt ringi oma sõnade ja lausetega, kuid mõnedki motiivid ja meeleolud näitavad, et „Agnia” luulenärv tuksub küllaltki tugevalt. Ta luulealaks on päris lihtsad asjad: laupäeva õhtu talus, rohutirts jne. Näiteks luuletusega „Rohutirtsuga” („Eesti Naine” nr. 9. 1931. a.) näitab „Agnia” päris meeldivat ja kerget liibisemist:

„Mängi, sirtsuke, veel mängi:
tsirr-sir, sir-sirr.
Sügis viib su samet-sängi...
Tsirr-sir, sir-sirr...”

Ka laiaulatuslikumate teemade järele ulatub „Agnia” luulekäsi („Kõigile kannatajaile”, „Eesti Naine” nr. 1. 1930. a.), kuid seal jääb ta kuidagi hõredaks ja pinnaliseks. Ta ei suuda seal mõjule pääseda, kuna ta praegused võimed lubavad liikuda vaid kitsamas luulemiljööös.

Üheksanda ja viimase luulenaisena olgu nimetatud Alla Hansson, kelle sulest on ilmunud värsse „Eesti Naise” veerõudel. Alla Hansson on traagilise maailmavaataga ja ta näeb kõike läbi mure- ja kurbuse loori. Ta väheste luuletiste järele on varane ta loomingu teatavaid piirjooni tõmmata.

Kõne all on olnud üheksa luulenaise looming, umbes 75 luuletisega. See ei näita uusi suunasid, pigemini küll vanade teeradade tallamist. Mõnedki vaadeldud astuvad siin päris julgelt, pea püsti ja iseseisvalt, kuid enamus otsib sammumiseks tuge ja laulmiseks eestkostjat meie tunnustatud luulesuurustelt. Eri-lisi originaalsusi meie ei näe, kuid selle nõud-

mine algaja juures pole ka õigustatud. Omad vormid ja uued helinad leitakse alles siis, kui katsetused on kestnud kaua. On vaja kirjutada, kirjutada ja kirjutada, küllap siis tõsise ande juures ka omapärased pea püsti ajab.

Kõneall olnud noorte luulenaisete vägi ei suuni siiski halva arvamist nende edaspidisest loomingust. Nii mitmedki, nagu näiteks Irma Truupõld, Marta Kuus, Linda Kunnapas j. t. on anded, kellel on eeldusi luuletaja-pärjaks. Nimetatute senine toodang on kantud inspiratsioonist, mis on väärt, et see sõnastust leiab. Kuigi üldiselt kaldub meie noorte luulenaisete looming romantikasse ja liigsesse haletsemisse, ei taha arvata, et see ka tulevikus nii jätkub. Noorusega on see seletatav ja arusaadav, kuna pikapeale sellest iseenesestki vabane-takse.

Vaadeldud luulenaisete värssidest paistab huvitava joonena aga silma asjaolu, et neil, väljaarvatud ainult üks erand, pole midagi tegemist ühiskonna ja ühiskonna muredega. Neid huvitab eeskätt nende sisemine mina, selle sisemise mina kalkanud muredesse ja ja röömudesse, ning vahekorrad meespoolega. Tugevalt on esitatud ka loodusluule. Muud ja muud alad on aga leidmata ja avastamata. Sellele kõigele vaatamata ei anna üheksa luulenaise looming põhjusi pessimismiks meie tuleviku luulepõldudel. Hea tahtmise juures saab meist mõnestki päris tugev kündja.

Lõpuks ei saa tähendamata jätta, et meie kaaluvad ajakirjad on ühisele luulevaenulikkusele vaatamata küllalt rohkelt luuletusi avaldanud. Ja algajailt just. Pioneerid sellel alal on „Olion” ja „Eesti Noorus”, kus värsket luulet arviliselt kõige enam lugejaskonnale esitatud. Jatkugu see ka tulevikus!

A. MEIKOP

MATKAMULJEID SOOMEST.

Meie laulupidu on olnud vahest sünnipäigaks mõnelegi matkamõttele. Ka kirjeldatava matka idee sündis Harjumäel, laulupeo õhkkonnas. Hra Erkki Paavolainen, eks-minister ja endine eduskunna liige, soome noorsootöö ja rahvaülikoolide liikumise innukamaid juhte, soe kodumaalane ja südamlük Eesti sõber, oli just ÜENÜ hõimuaktusel lõpetand oma tundesooja eestikeelse kõne,

kui hakkasime kaaluma, kuidas hõimus õnnult asuda hõimutegudele.

Sügisel korraldatakse Soomes noorsoo- ja rahvaülikoolide nädalaid. Kas ei saaks sel puhul Karjala maile Eesti esindust? Kas ei saaks kõneleja kõrval esinema ka eesti kunstiniimesi? Mõte arenes ja küpses ning sai hiljem Vlammas, Soome noorsoo aastakongressil oma lõpliku ja jaatava kinnituse.

Meta Kodanipork.

Alustasimegi siis „kolme musketärina”: allakirjutanu, „Estonian kontsertmestari” (nagu reklaamisid Soome ajalehed!) Hugo Schütz ja EMO koori laululinde Meta Kodanipork (milline kohutavalt keeltmurdev nime-moonutis soomlasile! arvas pr. Vesterinen). 23. sept. esindusmatka kaunisse Karjalasse. lasse.

Kuid ega meid nii lihtsalt sinna lastudki. Kiires korras, paari päeva jooksul, olid meie Helsingi sõbrad, kes meile ju lilledega sadamasse tulnud vastu, organiseerind siinses Helsingi akadeemilises noorsoothingus akadeemilise ja koduse Eesti-Soome koosviibimise. Koduses hämelaste saalis, koduses noorsoosõprade ja noorsoolaste õhkkonnas toimus siis meie esimene esinemine, esimene tuleproov arvuka üliõpilaspere- ja eduskunnaliikmete ees. Öhtu oli hoogne ja sisukas, proua Jenni M. Alpiranta ja eduskunnaliikme magister Kaasalaine soojusest õhkuvad sõnad südamlikud ning meie kunstirahva esinemine, hoolimata väikesest mereuimast, õnnestus igapidi noore Pentti Sola (meil tuntud Väino Sola poja) hoogsal saatel. Hra Kaasalainen soovitas soome akadeemilisel noorsool pidada tihedat kontakti maaga: tema arvates olevat Soomel sel alal Eestist õppida. Öhtu lõppes sõbralikus koosviibimises pr.

Hugo Schütz.

J. M. Alpiranna pool ning hulk uusi akadeemilisi sõpru tuli meid saatma Viiburi rongile.

2.

Moodsa Helsingi kõrval mõjub ajalooline Viiburi rahustavalt. Sajandesse vaatav „Viaporin linna”, ilmestab seda Karjala 90000 elanikuga pealinna ning määrab talle ta ida piirivahi ülesande. Viiburi on meeldiv oma lõpmatute lahesoppide, saarekete ja tänavate avarusega. Sadamalinn, Karjala ärielu keskus, on ta ka kunstiliselt elav. Kõrgekvaliteediline teater ooperietendusiga, äsjavalmind kunstihoone ja muusikaakadeemia, mille kammermuusika euroopalise kuulsusega — kõnelevad kunstilisest pinevusest Viiburis.

Täna on siin muudki pinevust. Paavo Nurmi ja Iso-Hollo (soomlased naljatavad Iso-Hullu, mis meie keeles tähendab Suur-Hull) pingutavad võimeid 15 kilomeetris. Jälgitakse hinge kinni pidades 15000 pealtvaataja ees 30 kaasvõitlejast alatasa möödaldendavat jooksupaari: Isegi kahe odasuurmeistri Penttilä ja Järvisel rekordsed odaheitel jäävad täna kahe „hullu” tempo varju. Võidab metsiku spurdigiga Hollo; kuid publiku poolehoid tundub siiski kalduvat vananevale Paavole, kes Soomele toonud ülemaailmse kuulsuse. Kuulen, kuis mü kõrval vanamees eidele uhkusega jutustab, kuis ühes

JOOGE AINULT

KOHVI

MÜÜGIL KÕIGIS ÜHISKAUPLUSTES.

Aafrika külas neegrid ühtki Euroopa suurust polevat tundnud peale Nurmi. Üllatabki see soome spordielu massilisus. Poisikesed, õpilased, lihtsad naistöölisedki — kuulen kõiki asjalikult arutamas jooksjate jooksustiile. Edasi on 25-st jooksulõpetajast väga paljud maalt. Ning soome spordielu teine omapärasus ongi vahest ta külalisus. Ega oldagi siis enam üllatatud, kui odalooijate hulgas keegi 16. a. poisikene Nikkanen, kuski Kanneljärve kandist, oda lennutab 58 meetrile. Ning hiljem ringsõidul tundub meilegi tavalisena, kui näidatakse külasid-talusid, mille üks või teine sportlane toonud hõbe- või pronksmärke maailma esivõistlusilt. Sport, urheil, on siin rahvuslikuks asjaks ning sitkust ja visadust jätkub sel meie Soomelahe põhjakalda vennasrahval. Lisandub sellele muidugi veel hää kool ja püsiv treening, millega alatakse juba poisipõlves.

3.

Suloisessa Suomessa
 Ois kui maata armaampa,
 Kun on kaunis Karjalamme
 Laulun laaja kotimaa.

(Karjalasten laulu.)

See Saima ja Laadoga suurvete (suuremaid järvekogusid nimetavad soomlased

veed: Saima-, Päijänne veed jne.) vaheline maaala on tõesti Soome ilusamaid ja omapärasemaid. Eriti looduslikult. Järv on seotud järvega, vesi veega, mida lõikavad tumerohelised seljandikud (harjud) või piiravad kaljuküllased kaasikud. Liigume siin vete vahel kui kinolindil: künkaile laotud külad, orud, ojad, järvmaastikud, kaljupesad, taas künkale laotud punased majakesed, tõukarjad, uudistalud metsade peidus, kaljupesad, järved ja järvekesed, mille vahel veerevad Soome lahe ja Laadoga poole sageli kümnete kilomeetrite laiuseks paisunud mahtava Vuoksi veed... Pole kuški Euroopas kohanud loodusilu sellises külluses ja vahelduses. Uus ilu, uus üllatus järgneb teisele, kuni kauni Parikkala kirikuküla juures algav Punkaharju, metsikult kümneid kilomeetreid Saima vetesse tormav suurseljandik, kõike kroonib. Kord ees, kord kõrval, kord all näeme saladusliku ja sopilise Saima saari ning salude vahel ja ümber jälle veemaastikke, mille vete avarusest silm ei seleta rannaveerti... On kerge siin loobuda Euroopas tuntud kõnekäpnust: „Vaata Napoli ja sure!“ Ei, siin kõlab see: „Katso Punkaharjua ja kuolee...“

(Järgneb.)

Mänguasju Jüri Kodrese kaubamajast.

O. TANNENBAUM

Laste mänguvahendeist.

Motto: Terve, elurõõmus, mänglev, otsiv noorus, sinu päralt on tulevik.

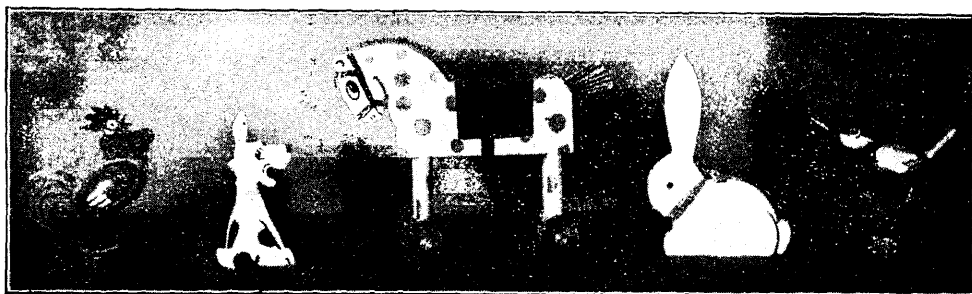
Iga rahval on noorte kasvatamise probleem välja kujunenud tegelikuist elunõudeist ja oludest. Vanemad, kasvatajad ja juhid jälgides, juhtides noori nende toiminguis ja mängus määravad sellele suuna, olgu see kodus, koolis või spordiplatsil.

Inimese noorusaastad on põimitud mängude ja muu tegevusega, millele rajatakse tulevane vastutusrikas elutöö. Lapse hingeeluga, tema otsimiste ja soovidega arvestades, ei tohi meie ükskõiksed olla missugune mänguasi, tegevusvahend tal käes on.

Näeme minevikus mänguvahendeid, mis kodus tehtud, seotud igapäevase tegevusega. Loomad ja inimesed puupulkadest, riide ja õlenu-

kud, kõrkjast pardid, lehepillid, pajuviiled, vurr, vuristi, käristi; see oli ka kogu mänguasjandus. Ehk anti lapsele mängimiseks kätte mõni tarbese, mida igapäev tarvitati, näit.: pesukurikas või vokivärten. Mänguasjad on hilisemal ajal enam laatade kaudu rahva sekka valgunud, millised jäta- vad oma vormilt kui ka väljatöötuselt paljugi soovida.

Lähtudes tervishoidlisest seisukohast: ei tohi olla mänguasja vorm-kuju hädaohtlik oma teravnurkade ja servadega, millega laps võib ennast veristada; eriti hädaohtlikud on metallist hooletult tehtud asjakesed. Tuleks võimalikult lihtsustada vorme, et ära kaotada igasuguseid nurke ja vahesid, mis koguvad tolmu ja mustust. Mänguasjad olgu kaetud mürgivaba-

Mänguasju K-ü. „Rahvaülikooli“ kaubamajast.

Mänguasju mitmesugusest materjalist (Riigi Kunsttööstuskool).

de ja pesukõvade värvidega. Ei saa kuidagi soovitada tinast mänguasju: sõdureid, loomi, sööginõusid ja eriti veel siis, kui need on värvimata. Mänguasi olgu ea- ja jõukohane. Väikestele lastele meeldivad ka loomad, kaetud riidega või karusnaha imitatsiooniga, mis nii armsad, et tihtigi lapsed nad suu lähedale tõmbavad.

Lähtudes ilumaitse seisukohast, teame, et lastetuba või lastenurk peab olema puhas, valge, rõõmus, võivad puududa igasugused rikkalikud pildid ja seinakaunistused. Kuid selle vastu enam kaunivormilisi, hästiviimistletud mänguasju, millised lihtsad vormilt väheste nikerdustega, kuid dekoratiivselt ja puhtalt kaetud.

Mänguasjade kinkijad kui ka valmistajad peaksid erilist tähelepanu pöörama sellele, et lapsele valmistatav rõõm ei oleks mitte üürrike. Meil valmistatakse ka häid, kauneid mänguasju nii puust, metallist, riidest, nahast, jne., mis sugugi ei tarvitse laguneda esimesel momendil.

Enne pühi ja mõnel tähtpäeval küsitakse sageli: mida pean ma oma väikesele kinkima? Tüdrukute armastatuim mänguase on nukk; missugust

rõõmu valmistab see lapsele samuti ka täiskasvanuile, tuletades meele kuldset lapsepõlve. Poiste armastatuid asjad on sõdurid, hobused, masinad, jne. Eriti on meeldivad nii väikestele kui ka suurematele lastele igasugused asjad, mis on liikuvad, mida võimalik ümberseada ja chitada. Laps ei rahuldu ainult ostetud mänguasjadega. Lõbusat ajaviidet ja rõõmsaid tunde pakub see lapsele, kui teda ise lastakse midagi meisterdada, jõukohaselt ehitada ja luua, mis omane lapse fantaasiale, kus võimalik oma vaimlist ja kehalist jõudu rakendada.

Tänu sellele, et mänguasjade sissevedu välismaalt on viimasel ajal piiratud, avanevad meile suuremad võimalused kodumaal seda käsitöö ja tööstusharu arendada ning paljudele töötutele huvitavat tegevust pakkuda. Samuti on võtnud rakendus kunsti ühing „RAKÜ” mänguasjade ja lasteraamatute kvaliteedi tõstmise ja arendamise oma ülesannete hulka. Selleks avab ta käesoleval kuul I laste mänguasjade näituse, mis kahtlemata peaks tulemusi andma. Arenev tööstus tõrjub kõrvale, mis on inetu ja halb, andes eluõiguse hääle, kaunile.

Kohaseim jõulukink on ÜENÜ rahalise loterii pilet, millega võidate kofei!

Pileti hind ainult 50 senti.

Peavõit 100.000

Loosimine 21. jaan. 1934. a.

Hää raamat, parim sõber.

A. SIBUL

(Järg)

Loodus ja arstiteadus.

H. G. Wells. Elu ja inimese põlvnemine. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 112 lhk. Hind 1 kr. (Elav teadus 15)

Wells annab siin elava pildi maakerast, elu tekkimisest ja arenemisest. Teos huvitab, kuid nõuab teatud ettevalmistust.

M. Mäeterlinck. Mesilaste elu. Tartu, Valik 1933. 238 lhk. Hind 3 krooni.

J. Kranig. Tehnika võidukäik I. Keemia kui moodsa teaduse alus. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 110 lhk. Hind 1 kr. (Elav teadus nr. 14).

Loomulik ravimisõpetus. Toimetavad prof. A. Paldrock, Dr. M. Kask ja Dr. R. Tamm. Tartu, Nool 1932/1933. Hind ettetellides 1 kr. 50 senti vihk.

Sellest suurteosest, mis arvatud 13 vihule, on seni ilmunud 11 vihku. I köide (6 vihku) käsitleb tervise- ja ravimisõpetust. II köide on määratud üksikute haiguste selgitamiseks. Tarvilik käsiraamat.

Rakendusteadused, sport.

Sellelt alalt ilmunud teoste hulgast olgu välja tõstetud:

A. Remmel. Rõivastuskunst ja mood. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. 1933. 102 lhk. Hind 1 kr. (Elav teadus nr. 20).

Raamat sisaldab ülevaate moodide arengust, rõivast, tema otstarbekohasusest ja keha ilu tõstmisest rõiva abil. Rohkesti pilte ja jooniseid.

A. Klein. Kaunim kodu I. Moodne ruumide sisustamine. Tallinn, Altovi kirjastus 1933. 30 lhk. Hind 50 senti.

Antakse linnalasele lühikesi juhatusi ja näpunäiteid tubade sisustamises ja kaunistamises.

Rud. Paris. Talumööbel. Tartu, Eesti Põllumeeste Selts. 1933. 36 lhk. Hind 50 senti.

Sisaldab juhatusi talu tubade mööbeldamiseks. Rohkesti jooniseid.

Dr. Jaan Port. Iluaed ja kodu ümbruse kaunistus. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 100 lhk. Hind 1 kroon. (Elav teadus nr. 18).

Autor selgitab iluaia tähtsust, loetleb tema algelemente ja annab juhatusi iluaia korraldamiseks. Huvitav, kuid väljendusviisi kohati raskepärane.

Aleks. Klumberg. Kergejõustiku õpperaamat. Stiili õpetus. Treening. Tervishoid. Tallinn, autori kirjastus 1933. 120 lhk. Hind.

Tarvilik käsiraamat igale sportlasele.

Hans Kõiva. Lina, tema kasvatamine ja härimine. Tallinn, autori kirjastus 1933. 167 lhk. Hind 1 kr. 25 senti.

Tarvilik käsiraamat põllupidajatele. Rohkesti pilte.

Maade ja rahvasteadus.

B. Linde. Tšehhoslooakkia. Tall., Varak 1933. 104 lhk. Hind 2 krooni.

Piltidega rikkalikult varustatud huvitav ülevaade nüüdisaja Tšehhoslovakkiaast.

Saaremaa. Maadeteaduslik, majanduslik ja ajaloolik kirjeldus. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 368 lhk. Hind 7 kr. 50 senti.

Raamat annab mitmekülgse ülevaate Saaremaast. Rohkesti pilte ja kaarte.

Ajalugu. Elulood.

Sellelt alalt on käesolev aasta annud terve rea silmapaistvaid teoseid. Kõige pealt olgu mainitud

Eesti rahva ajalugu. Toimetavad J. Libe, A. Oinas, H. Sepp ja J. Vasar. Tartu, Loodus 1932/33.

Sellest 15 vihule arvestatud teosest on ilmanud 6 vihku. Uusi sihtjooni rajav teos. Selgitatakse eesti ajalugu eesti orientatsiooni seisukohalt. Käsitlus objektiivne ja plastiline. Palju pilte, rohkesti värvitrukilisi. Soovitav kõigile.

Jaan Maide. Ülevaade Eesti vabadussõjast. 1918—1920. Tallinn, Kaitseliit 1933. 488 lhk. Hind 3 kr. 50 senti.

Pearõhk on pandud sõjategevuse kirjeldamiseks, kuna muid sõjaga seoses olevaid küsimusi on käsitletud üldjoontes. Rohkesti lahingute skeeme.

A. Käbin. C. R. Jakobson kui eesti põllumeeste juht. Tallinn, Põllutöökoda 1933. Hind 1 kr. 20 senti.

Lisaks senistele teostele C. R. Jakobsoni üle, kus teda valgustatakse peamiselt poliitika mehana, on annud A. Käbin teose, kus selgitatakse seda, mis Jakobson teinud põllumajanduse arendaja ja põllumeeste juhina.

J. Lang ja D. Rootsmann. Isaac Newton. Suure teadlase elu ja töö. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 122 lhk. Hind 1 kr. 50 senti. (Suurmeeste elulood nr 2).

Kokkuvõtlik ülevaade suure teadlase elust ja tööst. Käsitlus lihtne ja selge. Rohkesti pilte ja jooniseid.

J. Karilus. Vallutajaid, leiutajaid, avastajaid. Tartu, Noor-Eesti 1933. 134 lhk. Hind 3 kr. 20 senti.

On jutustatud Aleksander Suure, Hannibali, Julius Caesari, Peeter Suure, Napoleoni, Kolumbuse, Galilei, Newtoni, Frankliini, Lincolni, Andrèe ja Nanseni elust ja tegevusest tuues meie silmi ette pilte läinud aegadest.

H. Holma ja V. Barthold. Muhamed ja islam. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. 137 lhk. Hind 1 kr. 50 senti. (Suurmeeste elulood nr. 3).

Raamat käsitleb Muhamedi elulugu, islami sündi, arengut ja tema võitlust ristiusuga.

Metsaeksportäri Meier Judeikin

o s t a b
piiramata arvul kasvavat metsa,
palke ja eksportlaud

ja m ü ü b
soodsate hindadega kuivi ehitus-
materjale.

VÖRUS — Vabriku t. 6, tel. 89. TALLINNAS — Uus Sadama 11, tel. 428-09.

TAPAL — kõnetr. 28. MUSTVEES — tel. 15.

PÕLVA RAUDTEEJAAMAS — tel. 4e.

F. Kull. Mässumehi ja boheem-
la si. Tallinn, autori kirjastus 1933. 176 lhk.
Hind.

Huvitavad mälestused 1905 aasta sündmu-
sist ja Pariisi kunstnikkude elust.

A. Montgelas. Abraham Lincoln.
Põhja Ameerika Ühendriikide president, or-
jade vabastaja. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts

1933. 139 lhk. Hind 1 kr. 50 senti. (Suur-
meeste elulood nr. 4)

Elavalt ja kujukalt jutustatakse A. Lincolni
kasvamine, ettevalmistus ja presidendina olek.
Lõpuks olgu mainitud, et nüüd on valmi-
nud tervikuna aastaid ilmunud

Üldine ajalugu. Dir. N. Kanni toi-
metusel. Teos koosneb 32 vihust. Iga vihu
hind 1 kr. 50 senti.

A J A L E H I S T

Noorte töötute probleme.

E. Nooruse eelmise numbri artikkel noorte
tööpuuduse probleemidest on äratand tähepau-
nu. Nii tõi „Päevaleht“ artikli pea tervelt ja
ka valitsusasutis on elavalt kaalutud töötä-
töölise maale asustamise ning töökolooniate
ellukutsumise küsimusi. Artiklis puudutasime
ka noorte puuduliku tööoskuse küsi-
musi. Sellel teemal kirjutab „Postimees“ nr.
260. Soomest:

„Siin on tööpuuduse vastu võitlemiseks
hakatud töötutele korraldama kursusi. Sel
moodusel on mitneidki häid külgi. Toe-
tada tuleb niikuinii. Kursuste süsteemi
juures on töötud sunnitud vastutasuks ka
midagi õppima, mida nad tulevikus
võivad kasutada. Korraldatakse metsa-
tööde kursusi maal ja mitmetsugu muid
ametioskuse kursusi töötutele linnades.
Tung nendele kursustele oli õige suur,
mis näitab, et eriti äriteenijate keskel
tööpuudus levinud. Kursusile on võidud
võtta vastu vaid 55% ülesantudest.“

Kes ei mõtleks ka meie omavalitsus-
sed sellele? Usun igas linnas leidub oskus-
ainete õpetajaid, kes tarbekorral nõustuksid
kursuste toetamisega tasuta tundide and-
mises, kui linna- ja omavalitsused asja vaid
algataksid.

Töötä haritlaste probleemid puudutab „Kaja“
nr. 272. Töötä haritlasi on palju, hädaabitööd
üksi ei aita. Tuleb ümberkorraldada ka har-
iduspoliitika ja tokestada haritlaste produt-
seerimist.

Raamat ja publik.

Sellel teemal korraldas ankeedi „Postimees“
novembri lõpul. Arvamused raamatu leviku
languse kohta olid seal väga mitmepalgelised.
Suurima tegurina mainitakse siin majaan-
duslikku kitsikust, mille tõttu langus
üldeuroopaline. Edasi mainiti tõlkekirjan-
duse uputust, mida tuleks tokestada kultuu-
rilise rukkimonopoliga. Pole õige et süttakse
odavat (sageli ka alaväärtuslikku) välisleiba,
kui kodus põllud söödistuvad. Mainitakse ka
üldist huvipuudust, milles osalt süüdi
meie poliitiline olukord ja ebakohane kultuur-
orientatsioon ning kasvatus. Süüdi on ka
kirjandus ise, mis pole küllalt rahvapä-
rane ega hulkadele loetav. Ka süsteemi
puudust raamatuasjanduse alal mainitakse.

Kool katsejänesena kirjutab „Vaba Maa“
30. novembrist. Üldist koolipoliitikat pole meil
olemas, tehakse vaid eksperimente. Pää tä-
helpanu tuleks pöörata õpetajate ettevalmistu-
sele ja ajakohastele õppekavadele.

Oleme Saksa mõju kammitas?

„Vaba Maa“ nr. 258 järele kõneles mag.
Joh. Semper Tartus „Sugulusjoonist prant-
suse ja eesti vaimulaadis“ ja leidis eestlasi
iseloomustades: „Oleme kasvand ja arenend
peamiselt saksa ja vene kultuuri mõjukonnas
ja omand neilt paljugi meile põhiliselt vöö-
rast. Meid piinab raskuse vaim.
Oleme väljendusis tagasihoidlikud, napisõna-
lised ja romantikavaesed. Oleme skeptikud,

kriitilised ja kaaluvad, vastandina soomlasile, kes on naiivid. On soovitatav, et ammutaksime prantsuse mõtteilmast ja kultuurist uut, tervemat vaimsust. Seda eesjoones vastukaaluks saksa mõjule, mis oma ühekülgsusega meid hoiab kammitsas.

Haritlaskonna illest.

Kirjutab „Võitlus” nr. 97. Haritlaskonnal on Eesti rahva elus suurem tähtsus kui kuulsagil mujal. Haritlaskonda nimetatakse rahva ajuks ja mida vähem on rahvas füüsiliselt, seda tugevam peab olema tema aju tegevus. Meie ei tohi oma haritlaskonna hulka võrrelda protsentarvuga teiste rahvaste seas, vaid absoluutarvudega, kui tahame võistluskõrgusel olla teiste rahvastega. Sellepärast ei tohi meie lasta oma haritlaskonda äraproletariseerida ega hajutada „maailmavalu” virilemisse. Haritlaskond peab sammuma rahvusvõitluses esireas.

Generatsioonide võitlus Eestis.

Selle pealkirja all avaldas Ed. Laaman „Vaba Maas” huviküllase artiklite seeria käsitades generatsioonide võitlust, milline algas J. V. Janseni ja C. R. Jakobsoni generatsioonide vahel rahvusluse aate nimel, jätkus ja süvenes 1905 aastate ümber sotsialismi kui poliitilise aate tähe all ning tõusis taas kõrgele 1917 aastate ümber demokraatia mõttena. Eriti suur oli see generatsioonide vastolu 1905. aastate ümber, kus noorpõlve sotsialism ja „Noor-Eesti” esteetiline individualism vanempõlve alalhoidlik-moraalitseva traditsionalismiga lahinguid löid.

Üldse pole meie vanempõlvel olnud anda kuigi suurt pärandust nooremale generatsioonile. Praegusel noorpõlvel praegustes vabades oludes on vana põlve

kogemusist sama vähe õppida kui advokaadist pojalt oma põllumehest isa tööpraktikast.

Talupoja rahvana oleksime pidanud välja töötama oma elukäsituse ja ilmavaate — ent oleme selleasemel levitanud Vene-Balti härrasmehelikkust, võõrutanud noori tööst, mida süvendab ühe osa meie õpetajaskonna eluvõõrsus. Olemie loonud endale mingisuguse mugava demokraadi ilmavaate, ent õigest demokraatiast pole meil veel aimugi. Jääme püsima oma maakamarale, kui: meie juhtiv põlv tõelist juhtimist teostab ja järjekestvaid traditsioone noortele edasi annab; kui iga uus põlv maailma ajalugu mitte iseendast peale ei alusta ja iga uue viimase moe karje järele ei jookse; kui õpime oma iseenda elu elama.

Meie poliitiline kasvatus on puudulik.

Sellel teemal kõneles „Pvl” järele mag. E. Oisaar Tartu Akad. Pedagog. Seltsis.

Poliitiline kasvatus on kasvatus riigis, mitte riigi jaoks (nagu seda näeb sakslaste võimufunktsioon). Õiglus on ainus riigi voorus. Riik peab andma igale produktiivsele jõule ja voolule eluõiguse. Kui kaob usk riigi õiglusesse — hakkab riik lagunema. Teadlikkude riigikodanikkude kasvatamise alal on fašism ja kommunism teinud enam kui ükski demokraatlik riik. Poliitilised parteid on kiht, millest tuleb läbi tungida, et jõuda riigini. Riigile on saatuslikuks momendiks kui ta ei suuda noorsoole anda ideaale ega vaimustust.

Ajalehti arvustamas.

Soome ajakiri „Opintotoveri” korraldas võistluskirjutuse lugejatele teemadel: „Ajalehtede kasust ja kahjust”, ning „mida ajalehtedes loen ja miks.”

Vastuseid tuli enam, kui arvati. Ajalehtedest on kasu, kuid laita leitakse ka palju. Enam kui muud, laidetakse poliitilist ülistamist ja mustamist. Ajalehtede poliitilised kirjutised olla sama väärtusega kui kuritööde kirjeldusedki. Ka juhtartiklid olla ajalehtedel viimasel ajal liiga kehvad ja eluvõõrad. Päevauudiste osakond on loetavam. Kuritööde osakonda mainitakse üldiselt kahjulikuna. Spordiudiseid hinnatakse. Vesteid ja humooripaisu loetakse meeleldi. Ka kuulutusi jälgitakse hoolega. Keegi kirjutab:

„Vahest vihkan ajalehti, kuid ei saa siiski nendeta läbi. Ajaleht ühendab mind tundmatute inimeste, maade ja rahvastega. Tunnen kaasa hiinlasile, leinan mereõnnetuste leinajatega, rõõmutsen tundmatu kunstniku või teadusmehe edu ja saavutistega. Erakondade mustapesu ei loe — sellepärast ajalehti vihkangi. Isegi vesteid vihkan, sest needki on sõimavat ja häukuvat laadi ning parteiliku värvinguga. Kõõgi pool alatakse takka: loetakse kuulutusi ja vaadatakse pilte.

Kas ei saaks ajaleht olla puhtam, toitainega ja vitamiinirikkam — ent nüüd ta levitab hingelist verevaesust ja muid hingelisi nakkushaigusi.”

Kaitsemärk

IRIDINOID

iga sule peal.

Hoiduge järeleatmusest.

Kõva: nr. 777 E.F.
Pehmed: 888 ja 444

**„IRIDINOID” kirjutab
6 korda kauem**

Vabriku esindaja: A. BERTELOV
Tallinn, Dunkri 3.

ÜLEVAATEID.

ÜENÜ Esituskogu oli koos.

25—26 nov. pidas ÜENÜ Esituskogu oma järjekorralist sügisistungut. Kokku oli tulnud esitajaid 45-st osakonnast 64. Harutusel oli rida küsimusi, millistest olulisemad põhikirja muutmise, 15. a. juubeli pidustused, Keskjuhatuse töökava jne.

Koosolek algas ühislauluga — kaunimad laulud. Avasõna ütles ÜENÜ Keskjuhatuse esimees V. Rooberg.

Tervitusi ütles Haridusministeeriumi poolt hra Kiivet, rõhutades ÜENÜ tähtsust koolist lahkund noorte arendamisel ja Harjumaa rahvapäevikooli noorte nimel hra Ümarik. Soome Noorsoo Liidu tervitused andis edasi nrs. Meikop.

Keskjuhatus poolt esitatud põhikirja parandused võeti vastu. Mõttevahetusi kutsus esile § 33, mis näeb ette Keskjuhatuse valimist kahele aastale.

Elavalt võeti sõna 15. aasta juubelpidustuste kohta.

Harutati Keskjuhatuse eeloleva talve töökava, kuhu on võetud organiseerimine maakondade kaupa (s. a. Petseri- ja Hiiumaal), juhtide kursuste korraldamine, keskkorralduste ning keskoimkondade ellukutumine jne. Osa tööst on juba tehtud — on kutsutud ellu kirjanduse- ja näite-kesktoimkonnad, millistest esimene on juba kuulutanud välja keskkoolide vahelised kirjandusvõistlused, kuna teised järgnevad.

Kinnitati 15 uut osakonda, mis kutsutud ellu mõõdunud suve jooksul, alates 1. maist.

Peale päevakorra ametliku osa oli ettenähtud veel mõningaid referaate.

Nimede eestitamist refereeris hra. Tiitsmaa — Tartust ja selle küsimuse tehnilist külge käsitas hra Angelus — Kohtu-Siseministeeriumist. Peale referaate avatud läbiarvamiste all vahetati elavalt mõtteid. Avaldati arvamus, et mitte üksi võõrapäraseid perekonnanimesi ei tuleks eestistada, vaid seda tuleks teha ka võõrapärase ees- ja kohanimedega. Peaks kaduma igasugu primadonnad, redikülid, garderobed jne. Kuulati ära veel referaadid rahvusküsimusest ja ÜENÜ sihtidest ning ülesandeist. Esimest küsimust selgitas nrs. Utuste ja teist nrs. Meikop.

Laupäeva õhtul toimus huviküllane omavaheline koosviibimine, mille sisukuse eest hoolitses ÜENÜTO Kirjandusklubi. Noored olid vaimustuse ja innuga töö juures, nii et unustati isegi lõunavaheajad ja rongile minekud. Kui koosolek lõppes võimsa lauluga — Eestimaa mu isamaa — ei olnud äraminekul kiirustamist märgata. Veel kestsid edasi omavahelised vaielused päevaküsimuste üle, et viia kodustele selget pilti Esituskogul tehtud tööst.

Koosolekule järgnesid hoogsas tempos kahepäevälised kursused paarikümne tegelasele,

mille peaosajaks hra E. Idlalt rahvatantsude ja võimlemise alal. Needki lõppesid meeleolukalt ÜENÜ võimlemise instituudis.

P.—mäe.

YENYTO Kirjandusklubi tegevusest sygishooajal 1933

Klubi sügisene hooaeg algas pääkoosolekuga 12. sept., kus valiti uus juhatus järgmises koosseisus: esimees V. Vent, abiesimeesteks R. Kivirähk ja A. Moor, kirjatoimetajaks M. Juta, abiks J. Gustel, laekuriks A. Blauhut-Sinisalu, arhivaariks H. Hagar.

On korraldatud eelmiste tegevusaastate eeskujul mitmesuguseid õhtuid, sel hooajal kuni detsembrini üldse 11, neist kaks väljaspool osakonna ruume. Kõik õhtud peagu eranditult on õnnestunud hästi nii sisuliselt — kunstiliselt, kui majanduslikult, kusjuures hooaja avamisõhtu N. M. K. Ü. saalis andis tõhusa ülejäägi. Rahvaarvult on õhtud läind kõik n. ö. väljamüüdnud majale.

Suurimaks korraldatud õhtuist kujunes Kirjandusklubi juhi Voldemar Vendi tuhuõhtu tema 10-aastase tegevusjuubeli puhul ÜENÜTO peres, 28. okt. Õhtuks lavastati juubilaril humoristlik suurprotsess „Röövit suudlus“ — ümbertõtet kujul.*) Lavastas V. Sooserv, kuna tegelaste koosseis oli igati võiks öelda internatsionaalne — kõigist Tallinna teatriteist: Fritzi Reinike, Anna Tamm, Helmi Arman, Hugo Laur, Arnold Vaino, Juhana Tõnson, Aleksander Teetsov, Ants Esperk, Leo Kalmet, Ilmar Nerep ja hulk teisi. Õhtu mõõdus õnnestunult ja suure menuga.

Kirjandusmuusikalisist õhtuist nauditavaim oli n. n. kauni meeleolu õhtu 16. nov. Õhtul esinesid sõnaliselt osas Hugo Laur, Mare Leet, Els Vaarman, Helmi Arman, Raja Pessin, muusikalises osas Hubert Anton, Karl Lamp, Mae Laha, Els Vaarman j. t. Samuti oli kava koostet maailma- ja eesti kirjanduse paremikust, mis iseendast pidi aitam kaasa hääks kordaminekuks: S. Lagerlöf, S. Jessenin, M. Gorki, R. Tagore, J. Rainis, M. Under, F. Tuglas j. p. t.

Meeleolult vahest kahvatumalt, kuid siiski hästi mõõdus hooaja avamisõhtu 23. sept., kus esinesid F. Moor, A. Üksip, J. Tõnson, R. Palm ja Ida Aav-Loo, millised nimeid tagavad parima kriitika.

Samasisulisist õhtuist on nimetada veel keskkooliõpilaste õhtu 19. okt., mis esinesid õpilased peagu kõigist Tallinna keskkoolist deklamatsioonide, algupärandite ja muusikapaladega.

Vaidluseõhtuid korraldati kaks, teemadel „Kas valitseb kriis meie vaimuelusel?“ 28. sept. ja „Uusi teid vaimse kriisi lahendamiseks“ 23. nov. Õhtuil, mis aktuaalsed ja huvipakkuvad, refereerisid A. Antson ja J. Libe, opponeerisid dir. H. Roos, Leo Soonberg, K. Utuste, E. Jürisson j. t.

*) ilmub jõuluks „Töökooli“ kirjastusel.

PARIM DÜHADE KINK!

KARDIDES
a' 100 TK.

KINK MILLEST VEEL
KEEGI DOLE PETTUNUD

Loenguid korraldeti pr. E. Susilt „Ülevaade saksa uuemast kirjandusest“ 10. ja 12. okt. ja A. Meikopilt „Reisimuljeist Soomest“ 9. nov.

Päale nimetatud õhtute tehti algust hoopis eritüübiliste õhtute korraldamisega. Esimene neist, üks omapärasemaid — n. n. omavaheline tutvumisõhtu 7. okt. oli terveni paigutatud „elavasse ajalehte“. Meie vennasrahval, soomlasil on see õhtuvorm väga levind, kuna meil korraldavad selliseid vaid esperantistid. „Elav ajaleht“ seisab selles, et kõik tavalised ajalehes ilmuvad rubriigid kantakse ette lugejatele-kuulajatele autorite eneste poolt. Nii oligi ajalehes päätoimetajat juhtkiri, siis päevandiseid enierama teateid ja kuulutusi — isegi elav muusika ja deklamatsiooni osa. Huvitavaim lehest oli joonealune seiklusjutt, mis kirjutet kollektiivselt, kus juures iga päätüki kirjutaja parodeeris isesugust stiili ja šarmi: A. Sinisalu — romantism, K. Einpaul — seiklusromantism, B. Pant — sentimentalism, R. Kivirähk — uusrealism, A. Jöger — müstika, V. Vent — huumor.

Selliseid tutvumisõhtuid, mis on mõeldud just kitsamale ringkonnale, kavatses klubi korraldada edaspidigi, ühe isegi veel enne jõule.

Lõppeks mainitagu veel Kirjandusklubi poolt sügisesele ÜENU Esinduskogule korraldet

omavahelist õhtut 25. nov. Kava oli koostet päämiselt ÜENU Kirjandusrühma liikmete tõist: Hugo laur esitas A. Moori, A. Sinisalu ja V. Venti, kuna ise esinesid R. Kivirähk ja B. Pant. Pääle nende Helmi Arman (dekl.), Juta Tomberg (laul) j. t. —kk.

Valtu ÜENU tegevusest.

Vist küll suurima osa ÜENU noorte ja ka Valtu ÜENU tegevust raskendab ruumide kitsimus. Kus meid ei oleks? Laulukoorile leiti ruume algkoolimajas, näiteproove tehakse Rapla jaama ooteruumis (vist ainulaadselt ÜENU peres), koosviibimisi, koosolekuid ja muid harjutusi korraldame erakortereis ja peoõhtuid Haridusseltsi ruumes. Ent läbi saame ja vastutulek kõikjalt on olnud häa (kuigi Raplas kuni 40 seltsi!).

Tegevus on olnud intensiivne. Kui vaadata järjekorras tagasi, on teostatud suur tööprogramm:

Januari alul oli meil sisukas ja meeleoluline aastavahetus-koosviibimine. 19. veebr. toimus ametlik peakoosolek valimistega; 5. märtsil mälestasime Valtu algkooli ruumes 5. aastapäeva, mil puhul osakond sai omale lipu, mille õnnistamist toimetas õpetaja J. Liiv. 19. märtsil korraldasime suusavõistlused; 24. märtsil

nõu pidamise ümbruskonna seltsidega jüriöö mälestamise asjus. 30. aprillil toimus meie traditsiooniline mürdmaa jooks osakonna rändauhinna. Auhinna omas E. Laurimann Valtu osakonnast. 6. mail toimus jüriöö mälestamine. Rongikäik algas Rapla jaamast koos Valtu organisatsioonidega ja Rapla orkestriga. Rapla alevikus ühineti alevi organisatsioonidega, kust siis ühiselt sammuti põlevate tõrvikute valgustusel Rapla kiriku õuel asuva langenu mälestussamba juure, kus päevakohaselt kõneles Rapla õpet. J. Liiv. Säält siirdus rongikäik n. n. Laadamaele, kuhu oli süüdatud tuli. 7. mail külastas osak. näitetrupp ÜENÜ Inglise osakonda. Esmärk oli kontakti loomine naaberosakonnaga. On ju ÜENÜ Lõuna-Harju keskkorralduse poolt võetud vastu põhimõtte, korraldada just osakondade vahelisi õhtuid ja võistlusi. Esinemine Inglise sai väga häa tunnustuse. Juunis võttis osak. segakoor osa X üldlaulupeost. Koor sai priisõidu Tallinna ja tagasi ja priisõidu Helsingi, kui maakoor, kes kõige enam münud L. Liidu loterii tähti. Helsingis käidi juulis, külastades kõike vaatamisväärsed. Osakonnale sisetulekute hankimiseks korraldati asjade loterii ja korjandus, millest jäi puhtakasuna kr. 100.— 30. juulil võeti osa III ÜENÜ L.-Harju noorsoopäevast Inglise. Spordi alal tuli Valtu ÜENÜ esimeseks kergejõustikus, võrkpallis ja 4x100 teatejooksus võites nii Keskjuhatusel auhinna jäädavalt. Spordi tasapind tõusis k. a. tunduvalt. Eriti vormis on võrkpalli meeskond mängides B. Savtšenko juhatusel 26 korda ja kaotades ainult 2 mängu. Praegu on Valtu ÜENÜ võrkpallis Harju meister. On loota, suurte „palumiste“ tõttu 1934. a. saada spordivälja Rapla alevi ja jaama vaheliselt maa-alalt. Seni andis selleks maa tasuta tarvitada Valtu telliskivi vabriku omanik T. Pihlak, mille eest siinkohal täname. Okt. algupäevil toimus Valtu Haridusseltsis näitekursus, millest võtsid osa ka osakonna lavategelased. Praegu on kavas referaataja vaielusõhtud. Valtu ÜENÜ on E. Haridusliidu, E. Lauljate Liidu, Eesti Sp. keskseltsi, E. Talvesp.-liidu ja Ekraveliidu liige.

J. H—s.

Kursused Arknal.

Nagu teada panevad Põhja riigid väga suurt rõhku maanoorte teadlikule ettevalmistusele põllumehel elukutse alal, et võistlusvõimelisena valitseda turgusid. Niisugusele ettevalmistusele on kohandatud alg-, täiendus-, oskus- ja kutsekoolid ning avar rahvaulikoolide võrk ja väga hoogsalt laiend liikumine maanoorte ringide näol, kus moodsate töömeetodite (õpiringid, töövõistlused!) abil süvendatakse noorsoos maatulunduslikke teadmisi ja äratakse neis tööhuvi.

Ühed sarnased juhtide kursused korraldati nüüd ka meil Põllutöoministeeriumi, Põllutöökoja nõuande talituse ja ÜENÜ ühisel alga-

Arkna kursuslasi.

tusel 12. novembrist kuni 10 detsembrini Arkna põllutöökooli juures Virumaal. Sihiga valmistada ette juhte noorte maatulundusringidele ja harudele.

Ülesandmine kursusile oli elavam kui rahuldada suudeti, sest kooli ruumid ei lubanud üle 22 kursuslase vastuvõtmist (koolis on praegu 34 õpilast). Kursuslasi oli 8 maakonnast enamuses Viru ja Järvamaalt, neist enamus maanoorte ringidest ja klubidest ning ligi pooled ÜENÜ osakondadest.

Kursustel käsitati 18 eriainet. Suurim osa tundidest oli nähtud tegelikkudele töödele kooli töökodades, talis, kanalas. Käsitöödest tutvuneti väga paljude praktiliste võtetega puutööde, ehitustehnika, raua- ja plekitööde, naha- ja nõõritööde aladel hrade Masingu ja Kägu hoolikal juhatusel. Teadmisi juureviljakasvatuse, loomakasvatuse, seemnekasvatuse jt. aladel süvendasid kohalikud õpetajad hrad Ehrenvert ja Paavel. Ent eriti huvitavad olid loengud väljast tulnud lektorilt, kelledest mainime:

Maanoorte ilmavaate küsimusi — agr. K. Liidemann; Võimlemine ja spordimängud — hra K. Einling; Õpiringidest — hra N. Ruus; Praktilisi töömeetodeid ringides — agr. E. Nugis; Kõneoskuse teooriast — hra A. Eckbaum; Noorsootöö aluseid ja ülesandeid — A. Meikop; Maanoorte ringide liikumise sihte — J. Umarik; Aiandusest — hra A. Liidemann; Koduümbruse ilustamisest — hra K. Kerberg; Noorte juhtide ülesannetest — hra J. Hüner-son; Kirjandus ja raamatud — hra J. Ruus; Töökavad ja kaastöö ajalehile — hra K. Liidemann.

Kokku oli kursusel 236 õppetundi ehk keskmiselt 9—11 tundi päevas. Kursusi juhatas kooli juhataja hra Ehrenwert.

Suurimaid tulemusi andis kursus kindlasti kõneoskuse alal, mis leidis põhjaliku käsitletulemuseks oli kursuse välitel korraldatud 10 vaielus- ja referaatsõhtut, neist 8 kooli ruumides ja kaks ÜENÜ Essu-Katela ja Aluverve-Arkna osakondades. Viimase juures peeti vaielusõhtu elava ajal ehe õhtuna. Noorte isetegevuse tulemusena asutatud õpilasring, mille

Kursuslasi maamöödule minemas.

juhatuses olid kursused kordamööda, korraldada näitlikke koosolekuid jne. Iga kursuslane pidi kord koosoleku kestel refereerima, oponentima, ettekandeid hindama, koosolekut juhatama, protokollima jne. Korraldati koos õpilaskonnaga näitlik kohus piimakarja üle. Kursuste mälestuste jäädvustamiseks kirjutati kursuste kroonikat, kursuslasilt kordamööda.

Suure huviga jälgiti ÜENU võiml. Instituudi võimlemisestri hra Einlingi tunde. Paindumatud maapoised tehti tosina tundidega hulga paindlikumaks ja väledamaks, huvi põrandvõiml. vastu ei jahtunud ka peale hra Einlingi lahkumist, vaid igapäev jätkati treenimist matil. Väga suurt huvi tunti ka laiaulatusliku töökava vastu, mida esitas hra Meikop ja millele lisaks anti veel muljeid Soomest.

Tundus, et käsitöile ettenähtud suur tundide arv siiski ehk on vähe selleks, et seda suurt (naha, puu, raua, pleki, nõõri, sadulasepa) tööala omandada, milleks vaja pikemat aega. Kursusil aitaks vaid üksikute võtete tutvustamisest. Sääraseid praktilisi võtteid ja kogemusi saidki kursuslased rikkalikult.

Osavõtjatele jäid kursusist parimad mälestused ja muljed ja sügavad elamused. Külastati Veeküla põllutöökooli ja Kunda rahvaülikooli, kuhu mõnedki kursuslased kaotasid südamed. Ei parandand asja isegi kundalaste vastukülaskäik. Ühiselt veedetud päevad kundalastega olidki vast kursuste ilusaimad ja need ilusad muljed kantakse kindlasti üle kogu riigi laiali.

Seda I mn-r. juhtide kursust võib kõigiti õnnestunuks pidada. Väärisksid niisugused kursused korraldada ist üle riigi mujalgi. Kursustel vajaksid eriti alla kriipsutamist tööviisi, tööülesanded ja töömeetodid, kõneoskus, seltskondliku ajaviite alad, ja poleks paha kui kursuste kestel toimuks ka võimlemine iga päev. Ka seltskondliku käitumise alad võiks leida ruumi.

Õpetajaskonnaga ja kooliperega oli kursusel väga südamlik läbisaamine.

Kursus süttas rahvuslikku tuld ja seda kannavad kursuslased üle kodumaa laiali. Tootati, et see ei jää vaka alla!

O. Kolk.

ÜENU virumaa keskkorraldus pidas oma koosolekut 3. detsembril Jõhvis. ÜENU tegevus on Virumaal hoogsalt kasvanud. K. a. on juure registreeritud 8 uut osakonda ja tõuseb teotsevate osakondade arv Virumaal nüüd 60-ni. Eriti peab mainima Virumaa õpetajaskonna, eriti noorema õpetajaskonna hoogsat kaasabi noorsootöös. Tugenebki ju ÜENU töö suure osas koolide ja koolimajade kaasabile. Ühine suvipäev Kundas õnnestus täielikult nii sisult kui osavõtjate poolest. Keskkorralduse poolt välja kuulutatud novellivõistluse tähtpäev lükati 1. märtsile 1934. a., mil kavatsetakse kirjastada oma albumi „Tulekandjad“. Keskkorralduse poolt kirjastatakse ka hiljuti Narvas lavastatud ÜENU Kukruse osak. esimehe poolt kirjutatud näidend „Ingeri kuningas“.

ÜENU Vinni-Pajusti noorilt lahkus parim töömees. 30. sept. lahkus siit V. P. algkooli õpetaja ja V. P. ÜENU esimees Otto Grüntal, asudes Tartu koolipõllule. Korraldasime ühise koosviibimise, millest võtsid osa kohalikud elanikud ja kõik osakonna noored. Istuti koos hilisõhtuni lauldes ja kõneldes tujuküllases meeleolus. Lahkumine oli südamlik — paljuilgi veeresid pisarad, nii armsaks ja koduseks oli meile saanud Otto Grüntal. Lahkus meist ta sütitav kõne ja tututõstev meeleolu.

Siinkohal südamlikum tänu töö ja väeva ning sütitatud noorustele eest. Soovime sulle jõuda edasi ning saada uuelgi kohal parimaiks sõbruks oma õpilaste ja kaasnoortega. Värdi.

Soomest.

Soomes on käesoleval sügisel noorsootöö noorsooühingutes võrdlemisi väga elav. Pea kõik ringkonnad ja keskliidud on pidanud suuremaid ja lühemaid nõupidamisi, kus kõne all olnud noorsootöö meetodilisi küsimusi. Nõupidamisel on puudutatud noorsoo kehalise kasvatus, koduümbruse (koduküla) uurimise, koorilaulu edendamise, õpimatkade ja õpiringide jt. töökava küsimusi ja tänapäeva ülesandeid noorsootöös. Paljud kohalikud ühingu ja ringkonnad on korraldanud hõimupäevade puhul suuremaid hõimupidusi nagu Lõuna-Häme liit Lahtis ja Rauma n. ühing Raumas. Kirjandusnädala

MAITSERIKKAD

PILDISTUSED

KUNINGA 1

ATELJEE AVA TUD: K. 9-5. PÜHAP. K. 11-2

pahul on pea kõik noorsooühingud lavastand suurejoonelisi kirjanduspäevi ja Aleksandri Kivi õhtuid suure menuga. Varsinais-Suomi noorsooliit on otsustanud alata vanade mälestuste, paikade, ehituste ja kombede päevapildistamist. Paljud keskliidud on ametisse palgand instruktorid-nõuandjad ühingutele. Praegu on ühingutel pääkoosolekute ja kursuste hooaeg.

Kordelini kultuurkapitali igaaastaste toetussummade jagamine toimus Helsingis novembri algupoolel. Jagamisel, tuli 1 320 000 Soome marka. Toetust anti 11 kirjjanikule (neist Lariin Kyöstile tema senise töö tunnustusena Smk 30 000), 8 ajakirjanikule, 8 näitlejale, 18 kunstnikule ja arhitektile, 12 helikunstnikule, 3 võimlemisõpetajale ja paljudele kultuurilisele asutusele ja seltsidele. Toetused on seotud ülesannetega (õpireis, uurimustöö jne.).

Kaks soome kultuurelus vägagi väljapaistvat isikut viis endaga kuri november. Rahva poolt suuresti armastatud piiskopile Jaakko Gummerusele järgnes nüüd paar aastat tagasi surnud maalikunsti suurmehe Aksel Gallen-Kallela järele teinegi maalikunsti suurmees Pekka Halonen Soome endine portretist ja nüüdne hinnatuim maastikumaalija.

Rootsist.

Cheteistkümmendamaid põhjamaade seni Rootsi, Norra, Taani) vahelised noorsoopidustused (Bygdeungdomsstämman) kavatakse tuleval aastal 15—16 juulil Helsingi rootsi Rahvatantsuühingu (Finlands Svenska Folksdansring) kutsel korraldada Helsingis. Niiugused rootsikeelsed pidustused oleksid esmakordselt Soomes.

Suurem rootsi laulupidu kavatakse korraldada Stockholmis 1935. a. suvel. Laulude võistluses sellele pidustusele said auhinna: Oscar Lindberg laulu eest: Det ljusa landet Kr. 600. — ja Gösta Lundborg: kompositsiooni: En wandringsman eest samase auhinna.

Rootsi teine suurem noorsooühing „Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur” on asunud suuremate rahvusmängude, rahvatantsude ja rahvalikkude laulude kursuse korraldamisele kogu Rootsis, peaaegjalikult rahvaülikoolide-juures. Nii on Smäländi maakonnas talve jooksul nähtud ette 8 kursust hra Einar Viguri juhatusel.

Rootsi maanoorte ringides on k. a. jõulu eel pandud suurt rõhku ühislaulule, millele pühendatud ka ajakirja erinumber. Ajakirjas avaldavad 20 noort oma arvamusi ühislaulu kohta, milline kõikjal leiab suurt tähelepanu. Noorte koosolekud laulurikkamaks! Enam laulu töö juures ja omavahelisel koosviibimisel! Rootsi noorte muusika aktiivsus ei tohi gramofoni ajajärgul kaduda!

Samuti jätkatakse ka õhutamist saunade ehitamisele taludes, millel suur tervishoidline tähtsus. Senini on Rootsis noorte õhutusel juure ehitatud 216 sauna, kuna 266 ehita-

misel. On asutatud vastav keskorganisatsioon; eks annab nõu saunade ehitamises, valmistab vastavaid plaane jne. Ühingu ülesandel on võiml. õpetaja Jan Ottosson kirjutanud raamatu: „Kuidas asutada saunasid rootsi taludes?” Ka on maanoorte ringides hulgal kutsutud ellu õpiringe tervishoidliku sihiga.

Saksamaalt.

Saksa noorsooamet on asutanud noorsoo kirjastuse, mille eesmärk vaheldust pakkuva lugemise materjali soetamine noorsoole ja noorsoo kultuurpoliitiline mõjutamine (Schulung). Käsikirjadena võetakse vastu: sõjalugusid, seiklussündmusi, muinasjutte, jutustusi loomadest ja pisijutte.

Kavatsusel on saksa õpetajaile 30—40-likes rühmades korraldada rahvussotsialistlikke kursusi. Kursuste kavas on sport ja töö töökolooniates. Tahetakse, et iga saksa õpetaja oleks tubli sportlane ning teatud aja viibinud töötute töökoloonias.

Helmi Post †

Hilissügisel päikesepaistelisel pühapäeval lahkusid sa meist jättes nutma murest muljutud vanemad, omaksed ja kaasnoored. Miks ei lastud sind ilutseda teiste kaasnoorte ja noorsoolastega? Miks ei võinud meie koos parema tuleviku poole rühkida?

Sa pole enam meiega. Sa ei naerata ega naljata, sa ei aita meid laulus ega mängus. Sa vaikid igavesti. Lahkume sinust teadmisesega, et lõppes su kaua, kaua kestnud vaev, lõppes su kannatuste protsess. Kes oskaks meist kannatada nii kaebamata ja kurtmata kui sina? Imestame su tahtejõudu, tundsimine su vaikivat südamevalu!

Lahkusid vaikselt, andes igavesele unele. Allakirjutanu ja kogu Vini-Pajusti ÜENÜ kaasnoored hellitavad ja mälestavad sind.

Ühka rahus, su kalliks peetud kodumaa mullas!

Olgu see muld sulle sama kerge, kui oli ta armas!
Värdi Vakker.

*Kergesti keedetavad
ja hästi maitsevad,
hõlpsasti seeditavad
ning eriti toitvad*

kaerahelbed

J. PUHK & POJAD.

Nali naljaks, tõsi tõeks.

Keelemees Joh. Aavik oli palutud 26. novembriks ÜENU Esituskogu koosolekule refereerima rahvusküsimuse teemal. Ent viimasel minutil teatas lugupeetud magister kirja-

teel, et ta kahjuks siiski sõita ei saavat, kuna tal tulla esineda ühel teisel kõnekoosolekul Emakeele Seltsis, mille ta ennem unustand mainimast. Kiri oli kirjutatud ühete poogna küljele. Ent teist külge ehtis järgmine märkus (milline muidugi mõeldud noorsoolastele?):

P. S. Keele asjus: ärge tarvitage täppis, ehtis, lihtis (halvad ametlikud vormid!) vaid täpne, ehtne, lihtne.

mitte täpsam (halb!!), vaid täpsem; mitte täpsalt, vaid täpselt (nii räägitakse üldiselt);

ka mitte juure, meele, vaid juurde, meelde;

mitte suhtub sellesse (halb soomepärasus!) vaid suhtub sellele (eestilikum, õigem ja loogilisem);

mitte -tis (inetu ja rumal!), vaid -tus; kirjutus, asutus, ehitus, juhatus, kirjel-dus, arvustus, avaldus;

mitte rumal rõivastis, vaid riietus.

A J A V I I D E T.

Kas mõtete lugemine?

Millisele arvule ma mõtlesin?

Allpool näeme 6 ruutu arvudega 1—63. Nende ruutude kaasabil saame mõeldud arvu 1—64 piirkonnas avastada. Asi toimub järgmiselt:

Küsitakse: „Millisele arvule olete mõel-

nud?” ja edasi: „Millises kuues ruudus leidub Teie arv?”

Tarvitame siis ainult esimese arvu vasakult ülevalt nendelt ruutudelt kokkuarvata, milles mõeldav arv olemas. Võtame näiteks arvu 15. See arv leidub ruutudes I, II, III, IV. Arvame pahemal üleval seisvad arvud 1, 2, 4, 8 kokku, saame: 15.

I—a			
1	17	33	49
3	19	35	51
5	21	37	53
7	23	39	55
9	25	41	57
11	27	43	59
13	29	45	61
15	31	47	63

III—c			
4	20	36	52
5	21	37	53
6	22	38	54
7	23	39	55
12	28	44	60
13	29	45	61
14	30	46	62
15	31	47	63

V—e			
16	24	48	56
17	25	49	57
18	26	50	58
19	27	51	59
20	28	52	60
21	29	53	61
22	30	54	62
23	31	55	63

II—b			
2	18	34	50
3	19	35	51
6	22	38	54
7	23	39	55
10	26	42	58
11	27	43	59
14	30	46	62
15	31	47	63

IV—d			
8	24	40	56
9	25	41	57
10	26	42	58
11	27	43	59
12	28	44	60
13	29	45	61
14	30	46	62
15	31	47	63

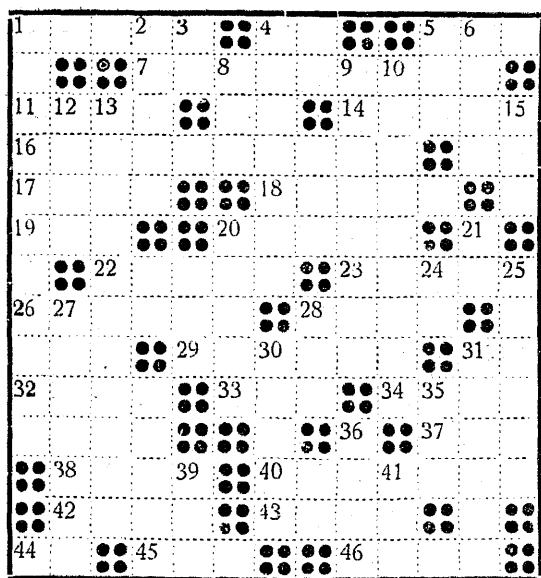
IV—h			
32	40	48	56
33	41	49	57
34	42	50	58
35	43	51	50
36	44	52	60
37	45	53	61
38	46	54	62
39	47	55	63

Ristsõnamõistatus (vaata järgmisel leheküljel!)

Paremale: 1. Leidub noorele naisolen-dile aadressitud kirjal Soomes. 4. Aseõna-line lühend. 5. Kuulub paadi juure. 7. Noor-

sootegelase eesnime esimene täht ja nimi käändes. 11. Kalliskivi, mineraal. 14 .... ei tohi olla noorsoolane. 16. Leiab viljelemist ÜENU's. 17. Aastaeg. 18. Kala. 19. Ühe hin-

gusele läinud ajakirja nimi, ümberpöördukt. 20. Rahvatantsudega tegelev noorsoolane. 22.

Loetustandvaid noorsoolasi kõrgushüppes. 23. Postiaagentuur Alutagusel. 26. Näitleja Estoonias. 28. Häa omadus. 29. Omamoodi kuulsaks saanud riigikoguliige. 32. Naiste relv: ei sobi meestele. 33. Tänavana nimi Tallinnas. 34. Rahvalik nimetus parteijuhtide ja majandusmeeste kohta. 38. Rahvusliku noorsooorganisatsiooni nimi (u—e). 40. Toiduaine nimetus sisseütlevas käändes. 42. Meesnimi. 43. Esimene pool raadioaparati juures esinest sõnast. 44. Sidesõna. 45. Käändelõpp. 46. Naisnimi.

Alla: 1. Noorsoolaste loodud sõna. 2. Aastaja nimetus soomekeeles. 3. Eessõna saksa keeles. 4. Zargooniline nimetus (käänd.) uimastavale joogile. 5. Hoone. 6. Mitte täna, ümberpöördukt. 8. Vana naine. 9. Kes kõike näeb hääs valguses. 10. Vastand eelmisele. 12. Meesnimi. 15. K. Utuste loodud sõna (u—e). 15. Vald Valgamaal. 20. Kus kaubeldakse. 21. Sidesõna. 24. Naisnimi vanas kirjaviisis. 25. Tuntud tegelane usualal. 27. Pealinna lähedal asuv koht. 30. Ajalooline lahingu koht. 31. Rahvusvahelise taseme saavutanud noor eesti sportlane: nimi ja eesmine esimene täht. 35. ÜENÜ nais sportlane, võistles Soomes. 36. Kirikuõpetaja pealinnas. 39. Arv. 41. Jõuallikas. (Koostanud G. Neudorf.)

Ülesannete lahendused (E. N. nr. 10).

Ülesanne nr. 1 (E. N. nr. 9).			
Ümberkäll, 8	5	5	11 24 15 11 5
algseis	8	0	0 24 0 0 0
1)	3	5	0 19 0 0 5
2)	3	2	5 8 0 11 5
3)	6	2	0 8 5 11 0
4)	6	0	2 8 5 6 5
5)	1	5	2 8 10 6 0
6)	1	4	5 8 10 1 5
7)	4	4	0 8 13 1 2
			8; 8 13 3 0
			9; 8 8 3 5
			10; 8 8 8 0

Ülesanne nr. 2. Langemine kestab kauem: kuul keerleb tõustes ja selle tõttu tõuseb otsesuunas. Alla tulles ta langeb kaares ja viibib selle tõttu kauemini.

Ülesanne nr. 3. Asetame maasse seest teatava sügavuseni (pumba toru kujulise) õõnestatud palgi. Palgi õõnsusse kallame vee, mille põhja asetame kanamuna. Kui sellele veetulbale asetada liikuv kolb, millele ristloodis kinnitatud laud, midamööda mahub sõitma auto, siis veetulba teatava kõrguse ja laiuse juures autoraskus (vee vastusurve tõttu) jätab terveks kanamuna.

Ülesanne nr. 4.	173	85
	4	92
	177	177

Ülesanne nr. 5. Pole vaja muud, kui teine number ruudus muuta astmenäitajaks.

2 ⁷	2 ⁰	2 ⁵	128	1	32
2 ²	2 ⁴	2 ⁶	4	16	64
2 ³	2 ⁸	2 ¹	8	256	2

Ülesanne nr. 6. Piibliit, vankrit, korstnat, suhkru, peenart, ämbrit, meetrit, küünart, ankrut, maalrit, tündrit, pastelt, pannalt, naabrit, küpse, kaunist, vasikat, lõhe, au, tahvlit, kriihvlit, nõu, sirklit, vinnalt, ümbrikku, õist retke, sutt, paat, omnibust.

Eelmiste ülesannete lahendused oli nähtavasti raskusi, kuna õigeid lahendusi ei tulnud mitte just väga palju. Loosimisel saavad „Eesti Nooruse“ 1954. aastaks: Herman Aasla — Tallinnast; Joh. Peets — Sadukülast; Rud. Kuku — Kodijärvelt; J. Reinart — Riisepere; Elfr. Peterson — Tallinnast. Käesolevas numbris leiduva rist sõnamõistatuse lahendajate vahel loositakse viis „Eesti Nooruse“ poolaasta tellimist. (Toim.)

SISUKORD: Elu lävel — J. Jaik. Hulguse jõuluöö — A. Moor. Uued avaväljad — A. Sinisalu. Üheksa luulenaist — R. Ehrmann. Laste mänguasjandusest — O. Tannebaum. Matkamuljeid Soomest — A. Meikop. Luuletusi A. Jõgerilt, B. Pantilt, V. Krekmannilt, E. Uibolt. Uusi raamatuid. Ülevaateid. Kroonikat. Ajaviidet.

Vast. ja tegev toimetaja AUG MEIKOP. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lossi pl. 4.

LOODUSE KULDRAAMAT

III sariis valitud kirjandust noorsoole.

Tellimistehingimused: Terve komplekt — 25 kr. tasumisel sularahas, 27 kr. tasumisel osakaupa (5 kr. tellimise allkirjutamisel ja 22 kr. osakaupa 5 kuu jooksul). Raamatukogukoide à 40 s., paberköide à 30 s. Üksiku raamatu hind 2 kr. 70 s.

J. FABRICIUS: KIPPAR BONTEKOE LAEVAPOISID I ja II

Autor on kapten Bontekoe seiklusrikka India reisu „laevapäävaraamatu“ algteksti täitnud huvitavate ning mahlakate kirjutistega, eriti oma kodusaare Sumatra jumalikust loodusest, kus merehädalastena võitlevad ürgmet-sades teose peakangelastena neli laevapoissi.

JULES VERNE: TSAARI KULLER

Teose tagaseinaks on tatarlaste mäss tsari-võimu vastu ja nende sissetung Siberi-Vene-maa kubermangudesse. Kuulsa prantslase meistri-sulg on sellele ajaloolisele sündmusele ehitanud haarava romaani. Teose peakangelasel, noorel Mihhail Strogovil, on täita raske, elukardetav ülesanne, mille ta lõpuks kangelaslikult teostab. Strogov on julguse, vahvuse ja mehisuse ees-kuju.

A. SEWELL. ÜHE HOBUSE ELULOGU

See on hoopis erilaadne teos: hobune jutus-tab siin oma elulugu. Tal on väga palju hu-vitavat pajatada oma rohketest peremeestest, nende teenijast kui ka kaashobuseist.

K. HÄNNINEN: LAANE KUNINGAS

Käesolevas teoses jutustab autor kolmest pas-tori lapsest, tütrest ja kahest pojast, kes eksivad Lapimaa laantesse ning undruile. Eemal inimeste elamutest peavad nad karmi põhjamaa talve mõõda saatma vanas kalastusornnis, hoolitsema ise oma toidu ja kehakatte eest. Kuidas nad sellega hakkama saavad, sellest pajatab autor haaravalt, manades ühtlasi lugeja silmade ette lajade laante võlu

K. MICHAELIS: BIBI JA OLE

Tätarlaste lemmik Bibi jätkab käesolevas raa-matus oma seiklusi koos Ole ja oma vanaisaga Nüüd reisib ta aga Tšehhoslovakkias. Bibi on jäänud niisama elavaks ja leidlikuks tütar-lapseks nagu ta oli eelmisteski raamatutes. Bibi raskemaks probleemiks sedapuhku on küsi-mus, kuidas kaitseda kõiki maailmas elutsevaid loomi, eriti koeri.

J. BENNETT: PUURIS LÕOKE

Autor kirjeldab huvitavalt Shakespeare'i-aeg-set Inglismaad ja selle rahvast, alates lihtsate taluinimestega ja käsitöölisestega ning lõpetades kuningannaga. Erilise valgustuse aga saab tolle-aegne näitlejaskond, kelle hulgas romaani pea-kangelane, väike poisike, peab paari aasta jook-sul sunniviisiliselt läbi elama rohkeid seiklusi

K. MAY: WINNETOU JÄLGEDES

Keeb võitlus indiaanlaste üksikute suguharude ja indiaanlaste ning valgete vahel maa-alade pärast. Jutustaja jälgib erakriminalistina ühe rikka New Yorki pankuri põgenenud poega ja selle võrgutajat. Tsel läbi preerieate satuvad ta seltsilisteks Winnetou ja üks vana vilunud west-man, kellega koos võidetakse vaenlasi, elatakse läbi ohtlikke seiklusi ja tehakse kangelastegusid.

V. RÄKOSI: NOORED KANGELASED

on ajalooline jutustis Ungari vabadussõjast 1848—1849. Suure vaimustuse ja seemise tulega kirjeldatakse ungarlaste vabadusja ja mee-leheilikku ning kangelaslikku võitlust iseseis-vuse eest. Tulisematel isamaalastena sam-muvad lahingus esirinnas vennad Bárdid, kel-lest noorem Gyuri on alles 14-aastane.

H. SIENKIEWICZ: QUO VADIS

Romaani tegevuspaigaks on Rooma tema aeg-damal kristlaste tagaküsimise ajajärgul. Autor on suutnud sündmusi edasi anda haruldase usu-tavusega ja kokkukõlas teaduslikele uurimis-tega. Sienkiewicz'i meistriteos on parimaid, tun-nustatumaid ning loetavamaid ajaloolisi romaane maailmakirjanduses

H. LOFTING: DOKTOR DOLITTLE

on huvitavamaid ja omapärasemaid raamatuid inglise tänapäeva noorsookirjanduses. Teose nimikangelane on isearalik arst, kes selgeksõppi-nud kõigi loomade ja lindude keeled. Suurest armastusest loomade vastu hakkab ta loomaars-tiks ja saavutab sel alal haruldosi tagajärgi. Ta sooritab seiklusrikka matka koos oma koduloo-madega Aafrikasse haigeid ahve arstima.

E. SETON-THOMPSON:

VÄIKESED METSLASED

Siin jutustatakse poistest, kellel on nii tugev tung vabadusse pääseda, et nad asuvad „india-anlaste suguharuna“ metsa elama. Nad elavad läbi palju huvitavaid seiklusi ja teevad huvita-vaid tähelepanekuid looduse, taimede ja loomade kohta.

F. H. BURNETT: VÄIKE PRINTSESS

on haruldane raamat oma haaravusest. Autor on teose peakangelase, Saara, esitanud andeka, sõmpaatse ja armastusväärse lapsena. Tema suu-rejoonelist printsessi-liku kättumist ei suuda murda panionipidaja metsikus ego oma endise hiilgava kauavandiku igavisiilne elandamine ning nähtama-mine. Saara on sisemiselt kõigiti üle oma kas-vatajatest.

I ja II sari plüüratud arvul hinnaga 25 kr., saadaval
K-ü. „LOODUS“ Tartu.

G. BIRKⁱ

AURUVÄRVIMISE ja KEEMILISE
PUHASTUSE TÖÖSTUS

Asut. 1820. a.

Värvimine, vanutamine,
sheerimine, dekadeeri-
mine, apreteerimine ja
pleekimine. Ülikondade,
kleitide, palitute, siidi-
riiete j. n. e.

KEEMILINE
PUHASTAMINE

TALLINN, MAAKRI 23, tel. 309-18.
RAEKOJA PLATS 13, tel. 429-28.

„Gloria-Palace“

Vabadusplats 3-a. Tel. 452-13.

PÜHAPÄEVITI

kella 12 — 2 p.

Kultuur — ja lasteetendused

mitmekesise ja huvitava sisuga.
Eeskavas alati palju vaatamis-
väärsset.

„Gloria-Palace“ teatab, et alates 13.
novembrist maksab õpilastele pääsmete
müügi kohta uus korraldus, ja nimelt:
õpilased saavad ka osavõtta

ÕHTUSEIST ETENDUSIST
HINNAALANDUSEGA.

Põrand ja rõdu — 40 senti.
1 koht . . . — 25 senti.

Tarvitage Eesti kaupa!

MOODSAMAID UUDISEID: siidi- ja villast riidet, pesu, sukki, sokke, pitse jne.
soovitab rikkalik valikus

A
S

„RAUANIIT“

TALLINN,
Põhja puiestee
№ 7.

Ostke meie vabriku kaupa ja veenduge ise nende headuses!

OSTKE
hästi tuntuid, vastupidavaid ja nägusaid

NOKIA

kalosse ja botikuid

KÕIKJAL SAADAVAL

Hoidkem metsa tarbepuuks,
kütmist aga toimetage
turba ga.

Turbasoojus on odav soojus.

Müük vaguni, koorma, kotti ja kilogr. viisi.

Riigi Turbatööstuse Juhatus

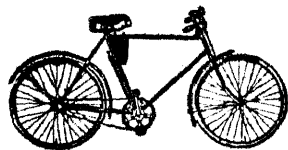
Tallinn, Tatari № 1.
Tel. 430 32, 456-62.

Suurimat jõulurõõmu

valmistab kestva
väärtusega prak-
tiline kink.

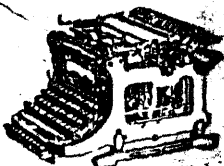
MUNDLOS-ORIGINAL-VICTORIA
õmblusmasinad;

WANDERER,
BRENNABOR,
HOPPER,
SWIFT,
jalgrattad;

CONTINENTAL

väike kirjutusmasin.
Vähe ruumi nõudev
ja tugeva ehitusviisiga.

Esitaja:

K/M. Lier & Rossbaum

Tallinn, Viru tän. 7.

Kinnitusselts

„TALU”

toimetab kõige soodsamalt tule-,
elu-, õnnetusjuhuste-, tööliste-,
rahe- ja looma-

KINDLUSTUSI

„Talu“ ei nõua kindlustajalt
lisavastutust.

Peakontor:

Tallinnas, Estonia puiest. 27.

Telef. 459-07 ja 455-68.

Peaagentuurid:

Tartus	— Promenadi tän. 6.
Rakveres	— Laada tän. 15
Viljandis	— Kivi tän. 5.
Paides	— Tallinna tän. 21.
Jõhvis	— Narva tän. 5.
Tapal	— Kesk tän. 3.